

Raport z realizacji Programu Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego za okres od stycznia do grudnia 2018 r.

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego
Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym

Zielona Góra, listopad 2019 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Diagnoza działalności innowacyjnej w regionie	4
2.1. Metodologia pozyskiwania oraz opracowywania danych statystycznych w statystyce publicznej..	5
2.2. Wnioski z analizy danych statystycznych poziomu krajowego ..	6
2.3. Badanie innowacyjności na poziomie europejskim ..	8
3. Postęp w realizacji celów Programu Rozwoju Innowacji	11
3.1. Realizacja Celów Operacyjnych PRI WL w RPO-L2020 ..	11
3.2. Realizacja Celów Operacyjnych PRI WL w osiągniętych wskaźnikach ..	17
3.3. Pozostałe źródła finansowania PRI WL ..	20
3.4. Przykładowe inicjatywy wpływające na realizację Inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego ..	22
3.4.1. Cel operacyjny 1: Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku, szczególnie na kierunkach wpisujących się w inteligentne specjalizacje.	22
3.4.2. Cel operacyjny 2: Wzrost postaw proinnowacyjnych w przedsiębiorstwach.	29
3.4.3. Cel operacyjny 3: Zwiększenie inwestycji w innowacje.	40
4. Wnioski wynikające z realizacji PRI WL w 2018 r.	48
5. Sposób realizacji rekomendacji z raportu za rok 2017	49
6. Rekomendacje w zakresie planowania działań.	52
7. Załączniki	54

1. Wprowadzenie

Poniższy Raport z realizacji Programu Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego przedstawia wybrane najistotniejsze działania podjęte w 2018 r, wpływające na realizację Programu Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego (PRI WL). Dokument prezentuje aktualny obraz innowacyjności województwa lubuskiego, uwzględniając możliwe do uzyskania, na dzień sporządzenia raportu, dane statystyki publicznej. Sprawozdanie zawiera diagnozę opracowaną przez Urząd Statystyczny w Zielonej Górze (pełna diagnoza zawarta w załączniku) oraz przykładowe przedsięwzięcia realizowane w 2018 r., wypełniające cele określone w PRI WL. Opracowanie prezentuje dostępne dane statystyczne statystyki publicznej dla 2017 roku, natomiast w odniesieniu do danych obliczanych w relacji do PKB dane statystyczne dla 2016 roku (z uwagi na brak dostępu do innych).

PRI WL jest dokumentem skierowanym na wyzwania okresu programowania 2014-2020 związane z realizacją polityki innowacyjnej, w oparciu o identyfikację inteligentnych specjalizacji regionu w ramach procesu przedsiębiorczego odkrywania, stawiane zarówno przed przedsiębiorcami, sektorem nauki i instytucjami otoczenia biznesu oraz samorządem regionalnym. Program został przyjęty Uchwałą Nr 91/1051/16 Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 23 lutego 2016 r. oraz uzupełniony o Ocenę Oddziaływania na Środowisko Uchwałą nr 120/1551/16 Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 27 lipca 2016 r. Proces jego tworzenia rozpoczął się wyznaczeniem obszarów inteligentnej specjalizacji regionu. Podniesienie innowacyjności i konkurencyjności regionu, poprzez rozwój nowych przewag w ramach wybranych obszarów inteligentnej specjalizacji regionu, stanowi jeden z celów wdrożenia PRI WL. Przewagi konkurencyjne będą uzyskiwane zarówno poprzez zwiększanie wartości dodanej w obszarach już funkcjonujących w regionie oraz poprzez inwestycje ukierunkowane do nowych, innowacyjnych i dynamicznie się rozwijających branż. Ponadto PRI WL jest dokumentem spełniającym warunek wstępny ex-ante dla Celu Tematycznego 1 Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w okresie 2014-2020.

Program Rozwoju Innowacji w województwie lubuskim jest poddawany monitoringowi corocznie w oparciu o analizę działań wpisujących się w Cele Strategiczne dokumentu, a ponadto dostępnych wskaźników statystycznych z zakresu innowacyjności oraz dziedzin z nią związanych: edukacja, nauka oraz ekonomia oraz Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego.

Opracowanie obrazuje również wybrane przykłady podjętych działań wraz z ich opisem, osiągniętymi rezultatami oraz wysokością i źródłami poniesionych nakładów finansowych. W raporcie przedstawiono także dane statystyczne udostępnione przez Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, przykłady projektów dofinansowywanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego RPO – Lubuskie 2020 oraz informacje przekazane przez Departament Przedsiębiorczości i Strategii Marki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego i instytucje, oddziałujące na sferę innowacyjności: Uniwersytet Zielonogórski, Zachodnią Izbę Przemysłowo-Handlową w Gorzowie Wlkp., Organizację Pracodawców Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, Lubuski Ośrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych w Kalsku, Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Gorzowie Wlkp., Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze, Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze.

2. Diagnoza działalności innowacyjnej w regionie

Raport zawiera opracowanie przygotowane przez Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, ilustrujące poziom innowacyjności, trendy w tej dziedzinie dla województwa lubuskiego oraz porównanie do innych regionów oraz kraju. Pełna treść opracowania jest załącznikiem do niniejszego dokumentu. Materiał zawiera m.in. następujące wskaźniki oraz miary w zakresie innowacyjności oraz dziedzin związanych z tą sferą:

- produkcja sprzedana przemysłu,
- produkcja budowlano-montażowa,
- produkt krajowy brutto,
- liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON,
- liczba podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego,
- liczba pracujących,
- współczynnik aktywności zawodowej,
- liczba podmiotów, które prowadziły działalność badawczo-rozwojową,
- udział podmiotów z sektora przedsiębiorstw w ogóle jednostek wykazujących aktywność badawczą,
- podmioty aktywne badawczo na 100 tys. ludności,
- liczba podmiotów aktywnych badawczo w przeliczeniu na 100 tys. podmiotów gospodarczych,
- nakłady na działalność badawczo-rozwojową,
- nakładów wewnętrznych zrealizowano w sektorze przedsiębiorstw,
- nakłady na B+R według rodzajów badań,
- nakłady na B+R na mieszkańca / na pracującego,
- nakłady na B+R według dziedzin nauki,
- nakłady na B+R według źródeł finansowania,
- udział sektora przedsiębiorstw i sektora rządowego w finansowaniu nakładów na prace badawczo-rozwojowe,
- nakłady wewnętrzne na B+R według źródeł finansowania,
- relacja nakładów na B+R do PKB,
- zasoby ludzkie dla nauki i techniki,
- zasoby ludzkie dla nauki i techniki jako odsetek ludności aktywnej zawodowo,
- struktura zasobów ludzkich dla nauki i techniki według kategorii,
- studenci kierunków zaliczanych do dziedzin nauki i techniki (N+T),
- udział studentów dziedzin nauki i techniki (N+T) w ogóle studentów w województwie lubuskim,
- pracujący w działalności B+R,
- pracujący w przemyśle w % pracujących w B+R,
- pracujący w B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo,
- przedsiębiorstwa, które otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną (w % przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie),
- uwarunkowania działalności innowacyjnej,
- przedsiębiorstwa, które oceniły znaczenie danej bariery innowacyjności w latach jako "wysokie" w % przedsiębiorstw nieinnowacyjnych,

- przedsiębiorstwa, które oceniły znaczenie czynników utrudniających działalność innowacyjną jako „wysokie” w % przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie,
- zgłoszone wynalazki i udzielone patenty,
- wynalazki zgłoszone i patenty udzielone na 1 mln mieszkańców.

2.1. Metodologia pozyskiwania oraz opracowywania danych statystycznych w statystyce publicznej.

Dane w zakresie działalności badawczo-rozwojowej są wynikiem badania, którym są objęte podmioty prowadzące działalność badawczą i rozwojową w sposób ciągły lub doraźny, zlecające wykonanie prac badawczych i rozwojowych oraz asygnujące środki na badania naukowe i prace rozwojowe. Są to:

1. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w których:
 - rodzaj działalności jest zaklasyfikowany według klasyfikacji PKD jako działalność w zakresie prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych – dział 72 (metoda pełna);
 - prowadzone są prace badawczo-rozwojowe obok innej przeważającej działalności (metoda doboru celowego). Do tej grupy podmiotów zaliczane są ,obok aktywnych innowacyjnie, inne jednostki. Nierzadko są to państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne, w których prowadzenie prac badawczych i rozwojowych ma znaczenie marginalne, w szczególności szpitale, ogrody botaniczne i parki narodowe, agencje i instytucje rządowe oraz organy władzy. W tej grupie podmiotów znajdują się również te, które do swoich podstawowych zadań zaliczają działalność informacyjną, upowszechnianie wiedzy i popularyzację osiągnięć nauki i techniki, rozwój kultury oraz inne funkcje wspomagające związane z rozwojem nauki i techniki (w szczególności zalicza się tu pomocnicze jednostki naukowe PAN oraz biblioteki, archiwa, muzea).
2. szkoły wyższe, które prowadzą działalność na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (metoda pełna);
3. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Narodowe Centrum Nauki, Państwowa Agencja Atomistyki, ministerstwa, urzędy marszałkowskie, Wojewódzkie Urzędy Pracy (metoda pełna);
4. Urzędy centralne, urzędy miast i gmin, państwowe jednostki organizacyjne (metoda doboru celowego), a także: podmioty przekazujące środki krajowe na koordynowane transgraniczne działania badawczo-rozwojowe, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Narodowe Centrum Nauki, Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych.

Dane dot. innowacji w przemyśle pochodzą z badania, którym objęte są podmioty prowadzące działalność gospodarczą zaklasyfikowaną według PKD w zakresie górnictwa i wydobywania (sekcja B), przetwórstwa przemysłowego (sekcja C), wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D), dostaw wody, gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją (sekcja E), w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej – badanie pełne oraz próba reprezentacyjna jednostek o liczbie pracujących od 10 do 49 osób (25%).

Dane dot. innowacji w sektorze usług pochodzą z badania, którym objęte są podmioty, w których liczba pracujących wynosi 10 osób i więcej, prowadzące działalność zaklasyfikowaną według PKD do działu 46, sekcji H, sekcji J, sekcji K, działu 71, 72, 73 – metoda reprezentacyjna (około 25%).

2.2. Wnioski z analizy danych statystycznych poziomu krajowego

Podstawowe dane i wskaźniki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej w województwie lubuskim w 2017 r. uległy poprawie w stosunku do notowanych przed rokiem, natomiast pogorszyły się dane dotyczące działalności innowacyjnej przedsiębiorstw:

- Utrzymał się notowany w ostatnich latach wzrost liczby podmiotów, które prowadziły działalność badawczo-rozwojową, przy czym tempo wzrostu było wyższe niż w pozostałych województwach; nadal jednak liczba podmiotów prowadzących działalność B+R na 100 tys. ludności – podstawowy wskaźnik obrazujący nasycenie województwa podmiotami prowadzącymi działalność badawczo-rozwojową, pomimo znacznego wzrostu w skali roku, utrzymuje się na poziomie znacznie niższym od jego wartości średniej w kraju;
- Lubuskie wyróżnia relatywnie wysoki udział podmiotów z sektora przedsiębiorstw w ogóle jednostek wykazujących aktywność badawczą;
- W województwie lubuskim zanotowano najwyższy w kraju wzrost nakładów wewnętrznych na działalność badawczo-rozwojową w skali roku, do poziomu nie notowanego w latach wcześniejszych;
- Większość nakładów wewnętrznych zrealizowano w sektorze przedsiębiorstw, przy czym udział tego sektora w nakładach na B+R ogółem zwiększył się;
- Wysoki wzrost nakładów na działalność B+R w skali roku wpłynął na blisko 2-krotny wzrost wskaźnika nakładów na 1 mieszkańca w województwie lubuskim; nadal jednak wskaźnik ten pozostaje na poziomie niższym niż w większości województw, przy czym poprawiła się relacja wskaźnika w województwie lubuskim do jego wartości średniej w kraju (w 2017 r. stanowił ok. 30% nakładów na 1 mieszkańca w kraju wobec ok. 18% w 2016 r.);
- Na niskim poziomie utrzymuje się także wskaźnik nakładów na działalność badawczo-rozwojową w sektorze przedsiębiorstw na 1 pracującego w B+R, który w 2017 r. stanowił ok. 72% analogicznego wskaźnika w kraju;
- Z ogółu nakładów na działalność B+R nadal najwięcej środków przeznaczano na prace w dziedzinie nauk inżynierskich i technicznych;
- W 2017 r., podobnie jak przed rokiem, działalność badawczo-rozwojowa w województwie lubuskim była finansowana głównie przez sektor przedsiębiorstw; jednostki zaklasyfikowane do tego sektora na działalność badawczo-rozwojową przeznaczyły łącznie ponad 2-krotnie więcej środków niż w 2016 r.; udział sektora rządowego w finansowaniu działalności B+R w województwie zmniejszył się w skali roku z 38,6% w 2016 r. do 22,6% w 2017 r.;

- W 2017 r. większość nakładów na prace badawcze i rozwojowe, podmioty w województwie lubuskim, finansowały ze środków wewnętrznych. Ok. 1/3 nakładów stanowiły środki zewnętrzne, w tym pochodzące głównie z instytucji krajowych dysponujących środkami publicznymi;
- W 2016 r. zanotowano pogorszenie wskaźnika intensywności prac badawczo-rozwojowych w województwie lubuskim wyrażone udziałem nakładów na B+R w PKB; biorąc jednak pod uwagę szacowany wzrost PKB w województwie lubuskim w 2017 r. oraz zanotowany znaczny wzrost nakładów na B+R w ujęciu rocznym, można spodziewać się poprawy wskaźnika intensywności prac B+R;
- Udział ludności stanowiącej zasoby dla nauki i techniki w liczbie ludności aktywnej zawodowo był niższy niż w pozostałych województwach;
- Lubuskie mieści się w grupie województw o najmniejszym udziale najważniejszej, z punktu widzenia nauki i techniki, grupy osób, stanowiącej rdzeń zasobów (tzn. osób, które posiadają wykształcenie wyższe i pracują dla nauki i techniki) w ogóle ludności aktywnej zawodowo;
- Podobnie jak przed rokiem w ogóle ludności aktywnej zawodowo niższy, niż w pozostałych województwach, był także udział osób stanowiących zasób ze względu na wykształcenie oraz wyróżnionych ze względu na zawód;
- Spośród ogółu studentów niecałe 30% stanowiły osoby, które kształciły się na kierunkach zaliczanych do dziedzin nauki i techniki N+T, a ich liczba zmniejszyła się w porównaniu z 2016 r. Mniejsza niż przed rokiem była także liczba absolwentów kierunków dziedzin N+T;
- O blisko 70% wzrosła natomiast liczba pracujących w B+R; z ogółu osób pracujących w działalności B+R w województwie lubuskim ok. 50% stanowili pracujący w podmiotach wyspecjalizowanych badawczo, w tym głównie w szkołach wyższych;
- W przeliczeniu na 1000 osób aktywnych zawodowo liczba pracujących w B+R była o ponad 64% niższa niż średnio w kraju;
- Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw objętych badaniem zmniejszył się w porównaniu z 2016 r.; zarówno w województwie, jak i w kraju; w lubuskim udział ten nadal był nieco mniejszy niż średnio w Polsce;
- Największy odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych (blisko 62%) notuje się w populacji przedsiębiorstw dużych, o liczbie pracujących powyżej 249 osób;
- Przedsiębiorstwa przemysłowe najczęściej wprowadzały innowacje procesowe, rzadziej zaś innowacje produktowe;
- Spadkowi aktywności przedsiębiorstw w zakresie innowacyjności towarzyszył spadek udziału przychodów netto ze sprzedaży produktów innowacyjnych w przychodach netto ze sprzedaży ogółem; podobną tendencję zaobserwowano w skali kraju;
- Znaczna część przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych (blisko 67%) stanowiły przychody ze sprzedaży produktów innowacyjnych na eksport, a w niektórych działach przemysłu odsetek ten jest bliski 100%;

- W województwie lubuskim zmniejszył się udział podmiotów wysokiej i średnio-wysokiej techniki w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego, nadal był niższy niż średnio w kraju; z kolei przychody netto ze sprzedaży produktów w przedsiębiorstwach należących do działów PKD zaliczanych do wysokiej i średnio-wysokiej techniki stanowiły ponad 42% przychodów netto ze sprzedaży produktów – był to jeden z wyższych wskaźników w kraju;
- Zarówno nakłady na działalność innowacyjną poniesione przez przedsiębiorstwa przemysłowe, jak i nakłady zrealizowane przez przedsiębiorstwa z sektora usług zwiększyły się w porównaniu z 2016 r.;
- W przedsiębiorstwach przemysłowych zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną, jednak łączna wartość zrealizowanych nakładów wzrosła w porównaniu z 2016 r.; z kolei w przedsiębiorstwach usługowych odsetek podmiotów, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną zwiększył się w skali roku ponad 2-krotnie, czemu towarzyszył ponad 4-krotny wzrost nakładów na tę działalność;
- Nakłady na działalność innowacyjną w województwie lubuskim w 2016 r. stanowiły 1,5% PKB, tj. mniej niż średnio w kraju; biorąc pod uwagę szacowaną wielkość PKB w 2017 r., można spodziewać się poprawy prezentowanego wskaźnika w województwie;
- W 2017 r. odsetek środków własnych w finansowaniu nakładów na działalność innowacyjną znacznie zwiększył się w porównaniu z 2016 r. - do poziomu wyższego niż średnio w kraju;
- W okresie 2015-2017, w porównaniu z okresem 2014-2016, zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw przemysłowych aktywnych innowacyjnie, które otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną, w tym na działalność badawczo-rozwojową; ponadto odsetek przedsiębiorstw, które otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną w województwie lubuskim był niższy niż w większości województw;
- W województwie lubuskim notuje się relatywnie wysoki odsetek przedsiębiorstw objętych wsparciem finansowym przez podmioty szczebla lokalnego (na poziomie 8,2% wobec 4,8% średnio w kraju); nieco mniejszy niż średnio w kraju był natomiast odsetek przedsiębiorstw korzystających ze wsparcia finansowego w zakresie działalności innowacyjnej z Unii Europejskiej;
- W latach 2015-2017 zmniejszył się w województwie lubuskim odsetek przedsiębiorstw, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej; przy czym współpracę taką najczęściej prowadziły przedsiębiorstwa duże, o liczbie 250 i więcej pracujących;
- W porównaniu z 2016 r. zmniejszyła się liczba wynalazków zgłoszonych i patentów udzielonych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej; mniejsza niż przed rokiem była także liczba zgłoszeń wzorów użytkowych oraz liczba udzielonych praw ochronnych.

2.3. Badanie innowacyjności na poziomie europejskim

Coroczny ranking innowacyjności krajów Unii Europejskiej pn. *European Innovation Scoreboard – Europejska Tablica Wyników Innowacyjności* jest publikowany przez Komisję Europejską. Opracowanie zawiera zestawienie wyników w zakresie innowacyjności w krajach UE, innych krajach europejskich, a ponadto wyznaczone mocne i słabe strony w obszarach działalności innowacyjnej oraz pokrewnych dziedzinach. Wersja regionalna jest uszczegółowieniem, a zarazem rozszerzeniem europejskiego wydania przedstawiającego krajowe wyniki w oparciu o określoną liczbę wskaźników. Aktualna edycja tego raportu została opublikowana w 2019 roku.

Komisja Europejska cyklicznie opracowuje tabelę wyników innowacyjności w ujęciu regionalnym, w której bierze pod uwagę 17 szczegółowych wskaźników podzielonych na cztery grupy:

1. Warunki ramowe;
2. Inwestycje;
3. Działalność innowacyjna;
4. Skutki.

Zauważalna jest reguła, iż najbardziej innowacyjne regiony należą do najmocniejszych w zakresie innowacji krajów. Z kolei prawie wszystkie regiony będące umiarkowanymi i słabymi innowatorami znajdują się w państwach uznanych za umiarkowanych i słabych innowatorów w ramach europejskiej tablicy wyników innowacji. Istnieją wyjątki od tej zasady tzn. w niektórych krajach będących umiarkowanymi innowatorami można jednak wyodrębnić regionalne ośrodki doskonałości: Praga w Republice Czeskiej, Kreta w Grecji oraz Friuli-Wenecja Julijska we Włoszech.

W ciągu dziesięcioletniego okresu obserwacji tablicy wyników innowacyjności regionów, należy zauważyć, iż wskaźniki w obszarze innowacji poprawiły się znacznie dla 159 regionów. Część regionów, w których odnotowano poprawę wyników, jest największa w przypadku umiarkowanych innowatorów (80 proc.), a najmniejszy w przypadku słabych innowatorów (45 proc.). Poprawę wyników odnotowano we wszystkich regionach Austrii, Belgii, Finlandii, Włoch, Litwy, Holandii, Norwegii, Portugalii, Serbii i Wielkiej Brytanii. Wyniki uległy pogorszeniu w przypadku 79 regionów, w tym wszystkich regionów Rumunii i Słowenii oraz w przypadku większości regionów Bułgarii, Danii, Niemiec i Szwajcarii. Stopniowo następuje wyrównywanie wyników poszczególnych regionów: różnice w wynikach zmniejszają się, w szczególności pomiędzy liderami innowacji, silnymi innowatorami i umiarkowanymi innowatorami. Wśród 25 regionów - liderów w 2019 r. po siedem regionów znajduje się w Szwajcarii i Niemczech, cztery w Szwecji, po dwa w Holandii i Norwegii, a po jednym w Danii, Finlandii i Wielkiej Brytanii.

W ujęciu globalnym, UE poprawiła swoją pozycję w stosunku do Australii, Kanady i wyprzedziła Stany Zjednoczone, jednak powiększył się dystans do znacznie wyprzedzającej Japonii i Korei Południowej i przewiduje się, że w nadchodzących latach różnica będzie się dalej zwiększać. Chiny nadrabiają zaległości dwa razy szybciej niż UE w zakresie wzrostu poziomu innowacji. Przewaga wyników UE nad Brazylią, Indiami, Rosją i Republiką Południowej Afryki pozostaje znacząca.

Zarówno w zakresie analiz regionalnych, jak i krajowych, opracowanie dzieli badane jednostki na 4 grupy: **skromni innowatorzy, umiarkowani innowatorzy, silni innowatorzy, liderzy innowacji.**

Wyniki Chorwacji, Cypru, Republiki Czeskiej, Grecji, Węgier, Włoch, Łotwy, Litwy, Malty, Polski, Portugalii, Słowacji, Słowenii i Hiszpanii znajdują się poniżej poziomu średniej UE. Trzecia grupa - umiarkowani innowatorzy obejmuje 14 członków, są to państwa, w których wyniki innowacyjności wynoszą od 50% do 90% średniej UE. W przypadku czterech państw członkowskich wyniki poprawiły się

od 5 do 10 punktów procentowych: Hiszpania (8,4% punktów procentowych), Polska (7,8% punktów procentowych), Luksemburg (6,0% punktów procentowych) i Słowacja (5,8% punktów procentowych). Wyniki spadły we wszystkich regionach Rumunii i Słowenii, oraz dla ponad 50% regionów w Bułgarii, Danii, Niemiec i Szwajcarii. W przypadku Polski, silny wzrost po 2015 r. doprowadził do ogólnego wzrostu wyników o 7,8 punktu procentowego w porównaniu do 2011. Lubuskie jest skromnym innowatorem a wynik innowacyjności wzrósł o 0,9%.

Polska jest umiarkowanym innowatorem i obejmuje 17 regionów (województwo mazowieckie podzielono na 2 jednostki: Warszawski stołeczny oraz Mazowiecki regionalny). Obszar Warszawski stołeczny jest najbardziej innowacyjnym i jedynym umiarkowanym innowatorem z plusem (metodologia zakłada doprecyzowanie oceny o modyfikatory plus lub minus). Siedem kolejnych regionów to regiony innowacyjnie umiarkowane, a dziewięć regionów – to skromni innowatorzy. Wyniki zwiększyły się we wszystkich regionach z wyjątkiem województwa warmińsko-mazurskiego, w którym nastąpił spadek o 4,6%. Nieznaczny wzrost 0,2% odnotowały również obszary Warszawski stołeczny i Mazowiecki regionalny. **Województwo lubuskie, pomimo, iż jego wyniki innowacyjności wzrosły w ostatnim czasie – zostało ocenione jako skromny innowator.** Region wg. tego badania wyprzedził województwo warmińsko-mazurskie. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego przeprowadził analizę wskaźników rankingu, w których województwo zajmuje najniższą pozycję i przygotował rekomendacje odnośnie planowanych do podjęcia działań, celem podniesienia poziomu innowacyjności województwa.

3. Postęp w realizacji celów Programu Rozwoju Innowacji

Niniejszy rozdział Raportu przedstawia realizację Programu Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego w 2018 r. poprzez zaprezentowanie wybranych przedsięwzięć wpisujących się w cele Programu. Ponadto wskazano aktywności wpływające na realizację Inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego, stanowiących wyznaczone obszary o największym potencjale rozwoju kreowanego poprzez innowacyjność. Dla województwa lubuskiego są to:

- **Zielona gospodarka,**
- **Zdrowie i jakość życia,**
- **Innowacyjny przemysł.**

Wymienione specjalizacje zorientowane są na wzmocnienie lubuskiej gospodarki i przeniesienie jej na bardziej innowacyjny i konkurencyjny poziom. Umożliwiają tworzenie przewag konkurencyjnych poprzez uwytłumienie potencjału badawczego i innowacyjnego służącego rozwojowi przedsiębiorstw, uczelni, jednostek badawczych oraz parków technologicznych, kapitału społecznego i innowacji. Ponadto specjalizacje przyczyniają się do tworzenia odpowiednich warunków dla wzrostu gospodarczego poprzez wdrażanie nowoczesnych technologii, zmiany strukturalne, zróżnicowanie produktów i usług oraz tworzenie innowacyjnych rozwiązań.

3.1. Realizacja Celów Operacyjnych PRI WL w RPO-L2020

Program Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego jest realizowany głównie poprzez poszczególne Działania Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020.

Tabela 1.: Przyporządkowanie Działań RPO-L2020 do Celów Operacyjnych PRI WL

Oś Priorytetowa (OP) i Działanie RPO (Dz.)	Cel Operacyjny 1 Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku, szczególnie na kierunkach wpisujących się w inteligentne specjalizacje	Cel Operacyjny 2 Wzrost postaw proinnowacyjnych w przedsiębiorstwach	Cel Operacyjny 3 Zwiększenie inwestycji w innowacje
OP1 – Gospodarka i innowacje Dz. 1.1. – Badania i innowacje		+	+
OP 1 Dz. 1.2. – Rozwój przedsiębiorczości		+	
OP 1 Dz. 1.3. – Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych			
OP 1 Dz. 1.4. – Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP		+	

OP 1 Dz. 1.5. – Rozwój sektora MŚP		+	+
OP 6 – Regionalny rynek pracy Dz. 6.5. – Usługi rozwojowe dla MMŚP	+		
OP 6 Dz. 6.6 – Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia	+		
OP 8 – Nowoczesna edukacja Dz. 8.2. – Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych	+		
OP 8 Dz. 8.3. – Upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych	+		
OP 8 Dz. 8.4. – Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego	+		
OP 10 – Pomoc Techniczna Dz. 10.1. – Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania			+

Cel Operacyjny 1 – Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku, szczególnie na kierunkach wpisujących się w inteligentne specjalizacje. Potencjał kapitału ludzkiego w zakresie odpowiedniego kształcenia zawodowego, zdobywania kompetencji i wiedzy oraz kreatywnych i innowacyjnych postaw, to czynniki wpływające, w przeważającym zakresie, na rozwój innowacyjności. Przedstawione elementy w znacznym stopniu tworzą gospodarkę opartą na wiedzy i kwalifikacjach. Otwarty, konkurencyjny rynek zmusza do ciągłego podnoszenia poziomu zdobywania wiedzy i umiejętności w powiązaniu z potrzebami nabywców i kooperacją z przedsiębiorstwami.

Dla realizacji Celu Operacyjnego 1 przewidziano następujące działania strategiczne:

- Poprawa dostępności wyposażenia technicznego niezbędnego do kształcenia zawodowego odpowiadającego potrzebom rynku;
- Wsparcie rozwoju kompetencji w zakresie postaw kreatywnych i innowacyjnych uczniów;
- Wsparcie współpracy przedsiębiorców i szkół (kształcenie dualne);
- Wsparcie kształcenia ustawicznego odpowiadającego potrzebom rynku;
- Promowanie udziału przedsiębiorstw w programach stażowych.

Powyższe działania strategiczne realizowane są poprzez aktywności wpisujące się w następujące Działania RPO-L2020:

Działanie 6.5 – jego celem jest adaptacja przedsiębiorstw i ich pracowników do zmian zachodzących w gospodarce. Charakter przedsięwzięć koncentruje się przede wszystkim na tworzeniu miejsc pracy i kompetencjach pracowników w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Przedsięwzięcia realizowane w ramach powyższego działania odpowiadają na potrzeby realizacji celu operacyjnego 1 i oddziałują na rozwój inteligentnych specjalizacji regionu.

Działanie 6.6 – celem jest popularyzacja aktywizacji zawodowej osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia. W ramach działania wzmacniane są przedsięwzięcia wpisujące się w branże mające strategiczne znaczenie dla rozwoju gospodarki na poziomie krajowym i regionalnym.

Działanie 8.2 – celem jest podniesienie kompetencji kluczowych pośród uczniów oraz właściwych postaw i umiejętności poszukiwanych na rynku pracy oraz umożliwienie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Przedsięwzięcia realizowane w ramach przedmiotowego działania wpisują się w Cel Operacyjny 1 i wspomagają realizację inteligentnych specjalizacji w obszarze edukacji i rozwoju kompetencji i umiejętności uczniów.

Działanie 8.3 – jego celem jest upowszechnienie kształcenia ustawicznego osób dorosłych, w tym będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Rozwój kwalifikacji pracowników w obszarach wspieranych przez specjalizacje, w szczególności poprzez szkolenia i kursy skierowane do osób dorosłych, jest celem przedsięwzięć w ramach tego działania.

Działanie 8.4 – celem jest zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego. Efektywna edukacja zawodowa wymaga udoskonalenia bazy dydaktycznej, jakości nauczania oraz nawiązania szerszej kooperacji z potencjalnymi pracodawcami. Charakter przedsięwzięć realizowanych w ramach Działania odpowiada Celowi 1 PRI WL i umożliwia wzmocnienie inteligentnych specjalizacji regionu w sferze edukacji, przygotowania przyszłych pracowników do pracy w przedsiębiorstwach. Przedsięwzięcia, podejmowane w tym obszarze, przyczyniać się będą do dalszego rozwijania umiejętności, zgodnie z predyspozycjami uczniów oraz pozwalają na względnie łatwą możliwość nabywania nowych kwalifikacji, m.in. w obszarze IS, już po zakończeniu etapu edukacji formalnej.

Cel Operacyjny 2 – **Wzrost postaw proinnowacyjnych w przedsiębiorstwach**. Przedsięwzięcia realizowane w ramach przedmiotowego celu ukierunkowane są na podniesienie zarówno kompetencji w ramach wdrażania innowacji, jak i pobudzanie kooperacji pomiędzy branżami. Dla niniejszego celu przewidziano następujące działania strategiczne:

- Tworzenie zachęt do zachowań innowacyjnych poprzez współfinansowanie prac B+R odpowiadającego potrzebom rynku;
- Wsparcie doradcze i szkoleniowe dla osób innowacyjnych;
- Rozwój narzędzi ukierunkowanych na pozyskiwanie doświadczeń (misje, wizyty studyjne, dobre praktyki);
- Wsparcie wykorzystywania przez przedsiębiorstwa instrumentów ochrony własności intelektualnej
- Kontynuacja procesu przedsiębiorczego odkrywania;
- Wzmocnienie współpracy międzybranżowej.

RPO-L2020 realizuje powyższe działania strategiczne PRI WL poprzez dofinansowanie przedsięwzięć w ramach następujących Działań Programu:

Działanie 1.1 – jego celem jest zwiększenie aktywności badawczo – rozwojowej przedsiębiorstw, szczególnie w obszarze realizacji inteligentnych specjalizacji regionu. Wzrost gospodarczy i społeczny, w ogromnej mierze, uzależniony jest od poziomu i rozwoju działalności badawczo – rozwojowej (B+R), jak również wykorzystania wyników działań B+R, które są siłą napędową gospodarki. Przedsięwzięcia

dofinansowane w ramach tego działania muszą przyczyniać się do rozwoju specjalizacji i wzmacniać ich potencjał. W ramach Działania wsparcie uzyskują jedynie projekty realizowane w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji.

Działanie 1.2 – celem Działania jest rozwój specjalistycznych usług instytucji otoczenia biznesu, w tym wspierania inkubowania przedsiębiorstw i pobudzania działań innowacyjnych poprzez, między innymi, bony na innowacje. Inwestycje podejmowane w ramach Działania wpływają na rozwój inteligentnych specjalizacji województwa, przyczyniając się do zwiększania potencjału specjalizacji.

Działanie 1.4 – podstawowym celem Działania jest rozwijanie działalności przedsiębiorstw poprzez zastosowanie nowych modeli biznesowych zwłaszcza umożliwiających międzynarodową współpracę gospodarczą. Preferencję uzyskują przedsięwzięcia realizowane w obszarach inteligentnych specjalizacji.

Działanie 1.5 – jego celem jest zwiększenie wdrożeń innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP. W ramach Działania preferowane są projekty wspierające innowacje w inteligentnych specjalizacjach regionu. Innowacyjność przedsięwzięć ma przyczynić się do poprawy pozycji konkurencyjnej lubuskich przedsiębiorstw, pozwalając na ich szybki rozwój, bardziej efektywne zaspokajanie potrzeb klientów, dostosowanie do wymogów globalnej gospodarki oraz powinna prowadzić do wzrostu zatrudnienia.

Cel operacyjny 3 – Zwiększenie inwestycji w innowacje dotyczy wzmocnienia udziału przedsiębiorstw w działalności innowacyjnej oraz rozwoju ich działów B+R, a ponadto wskazuje na zawieranie partnerstw oraz prowadzenia badań realizowanych w odpowiedzi na zapotrzebowanie rynkowe. Istotą tego celu jest zwiększanie zaangażowania finansowego przedsiębiorstw w dziedzinie nakładów na działalność B+R i innowacje oraz wspieranie ich inwestycji. Dla ww. celu przewidziano następujące działania strategiczne:

- Premiowanie działań realizowanych w partnerstwie;
- Wsparcie inwestycji przedsiębiorstw w działalność innowacyjną;
- Rozwój działów B+R i laboratoriów w przedsiębiorstwach oraz ich doposażenie w specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie projektowe;
- Uproszczenie procedur aplikowania o środki;
- Stosowanie systemu popytowego na badania realizowane przez sektor nauki.

Powyższy cel powiązany jest z wdrażaniem 2 celu operacyjnego PRI WL. Przedsięwzięcia dofinansowane w ramach Działania 1.1. i 1.5. RPO-L2020, również wpisują się w działania strategiczne określone dla Celu operacyjnego 2 i 3, a tym samym wspierają działalność innowacyjną w obszarze inteligentnych specjalizacji oraz rozwój infrastruktury przedsiębiorstw w obszarze specjalizacji regionu.

Posiłkowym źródłem finansowania jest Działanie 10.1 RPO-L2020 (Pomoc techniczna). Aktywności ukierunkowane na zarządzanie, wdrażanie, monitorowanie oraz działalność informacyjno-promocyjną dotyczącą RPO-L2020, umożliwiają w praktyce realizację zadań związanych z RPO (poprzez zapewnienie zaplecza technicznego, kadrowego i operacyjnego), a także programów z nim powiązanych. Działanie 10.1 uzupełniającą pozwala na finansowanie implementacji celu operacyjnego 3 PRI WL, poprzez zapewnienie informowania i promocji programu, jako efektywnego narzędzia wsparcia beneficjentów. Natomiast sprawne wdrażanie RPO – Lubuskie 2020 umożliwia realizację wszystkich celów PRI WL.

Tabela 2.: Nabory w roku 2018 r. oraz projekty wybrane do dofinansowania w 2018 r., w podziale na Działania RPO-L2020 oraz Cele Operacyjne PRI WL

	Działanie RPO-L2020	Liczba naborów [szt.]	Wartość alokacji [PLN]	Liczba wniosków wybranych do dofinansowania [szt.]	Wartość dofinansowania w zatwierdzonych wnioskach [PLN]
Cel Operacyjny 1	Działanie 6.5	0	0	0	0
	Działanie 6.6	0	0	0	0
	Działanie 8.2	0	0	5	2 413 915,79
	Działanie 8.3	0	0	11	22 098 279,01
	Działanie 8.4	0	0	0	0
Razem: Cel Operacyjny 1		0	0	16	24 512 194,80
Cel Operacyjny 2	Działanie 1.2	1	69 000 000	3	51 996 543,62
	Działanie 1.4	0	0	12	8 093 242,37
Razem: Cel Operacyjny 2		1	69 000 000	15	60 089 785,99
Cel Operacyjny 2 Cel Operacyjny 3	Działanie 1.1	1	30 000 000	15	26 154 060,29
	Działanie 1.5	0	0	9	18 718 207,34
Razem: Cel Operacyjny 2 i 3		1	30 000 000	24	44 872 267,63
Cel Operacyjny 3	Działanie 10.1	1	23 250 000	2	23 240 013,22
Razem: Cel Operacyjny 3		1	23 250 000	2	23 240 013,22
Razem		3	122 250 000	57	152 714 261,64

Tabela powyżej prezentuje zestawienie danych dotyczących naborów projektów, które rozpoczęły lub zakończyły się w roku 2018 r. oraz wartość alokacji skierowanej na dofinansowanie projektów. Ponadto przedstawiono liczbę wniosków, które zostały wybrane do dofinansowania w roku 2018. Z uwagi na tryb wyboru projektów, w liczbie przedsięwzięć wybranych do dofinansowania, uwzględniono również te pochodzące z naborów, które zostały przeprowadzone w roku 2016 i 2017. W związku z tym, w kilku przypadkach, wartość dofinansowania przewyższa wskazaną wartość alokacji w ramach naboru.

Tabela 3.: Liczba umów zawartych od początku realizacji RPO-L2020 wg. stanu na koniec 2018 r.

Działanie RPO-L2020	Liczba umów (szt.)	Wartość umowy ogółem (PLN)	Wartość dofinansowania Wkład UE (PLN)
Działanie 1.1	26	124 075 035,07	70 845 481,30
Działanie 1.2	6	10 995 337,97	8 998 990,02
Działanie 1.4	51	30 239 657,82	24 577 129,90
Działanie 1.5	51	538 530 989,71	339 647 536,23
Działanie 6.5	2	34 960 746,70	29 716 634,70
Działanie 6.6	8	5 630 215,70	4 785 683,30
Działanie 8.2	31	42 897 227,26	36 462 643,11
Działanie 8.3	5	10 386 537,08	8 828 556,49
Działanie 8.4	25	191 876 048,90	163 094 641,48

W ramach Działania 1.5. RPO-L2020 wdrażane są również instrumenty finansowe, czyli tzw. wsparcie zwrotne. Wkład Programu do instrumentu finansowego w ramach OP1 – *Gospodarka i innowacje*, Działanie 1.5 – *Rozwój sektora MŚP/Poddziałanie 1.5.2. – Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe* wyniósł 233 646 420,00 PLN. Wsparcie w tym obszarze jest realizowane w modelu z Menadżerem Funduszu Funduszy, którego rolę pełni Bank Gospodarstwa Krajowego.

Umowa z MMF przewiduje realizację wsparcia poprzez pożyczki dla podmiotów wprowadzających produkty nowe dla firmy oraz wprowadzających produkty nowe na rynku. Na koniec 2018 roku wsparcie skierowane do Ostatecznych Odbiorców pozwoliło na realizację następujących wskaźników produktu:

- Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje): 4 693 845,39 PLN,
- Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy: 37 szt.,
- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe: 141 szt.,
- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje: 141 szt.

Wsparcie poprzez instrumenty zwrotne, z założenia ma wspierać inwestycje przyczyniające się do rozwoju mikro, małych oraz średnich przedsiębiorstw w formie zwiększenia dostępu przedsiębiorstw do kapitału zewnętrznego. Otrzymane wsparcie finansowe będzie ukierunkowane przede wszystkim na rozwój przedsiębiorstw poprzez wzmacnianie ich podstawowej działalności – oraz realizację nowych innowacyjnych projektów. Z uwagi na szeroki charakter wsparcia poprzez IF, nie stosuje się w tym przypadku barier dostępowych w postaci wpisywania się lub nie w wyznaczone IS WL. Warunki kwalifikowania przedsięwzięcia są łagodniejsze, w porównaniu do projektów realizowanych w ramach projektów badawczych lub inwestycyjnych finansowanych ze środków RPO-L2020 w formie dotacji, a kluczowa, w tym przypadku jest, wykonalność finansowa, nie poziom innowacyjności usługi, produktu, czy procesu.

Stan realizacji Inteligentnych specjalizacji

Tabela 4: Stan realizacji inteligentnych specjalizacji poprzez RPO – Lubuskie 2020 na dzień 31 grudnia 2018 r. z uwzględnieniem wskaźnika sukcesu:

inteligentna specjalizacja województwa lubuskiego	złożone wnioski		wnioski po pozytywnej ocenie formalnej		wnioski rekomendowane do dofinansowania		projekty wybrane do realizacji		Wskaźnik sukcesu (rekomend./złożone)	Zawarte umowy
	Liczba	Wnioskowane dofinansowanie	Liczba	Wnioskowane dofinansowanie	Liczba	Wnioskowane dofinansowanie	Liczba	Dofinansowanie w umowie		
Zielona Gospodarka	54	146 400 660,92	44	129 131 127,54	13	30 489 383,31	13	30 489 383,31	24,1%	40
Zdrowie i jakość życia	32	87 107 523,41	28	81 452 591,49	11	26 819 203,79	10	25 869 997,08	31,3%	
Innowacyjny przemysł	95	228 315 026,81	78	202 655 106,93	25	55 918 224,99	24	54 798 146,72	25,3%	
RAZEM	181	461 823 211,14	150	413 238 825,96	49	113 226 812	47	111 157 527,11	26,0%	

Tabela nr 4 przedstawia stan realizacji inteligentnych specjalizacji w ramach finansowania RPO-L2020, narastająco od początku realizacji RPO-L2020 wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. Wskaźnik sukcesu wyliczany jest w oparciu o złożone wnioski w ramach naboru oraz liczbę podpisanych umów. Należy zwrócić uwagę, iż wskaźnik sukcesu na poziomie 25-30% nie jest zadowalający i świadczy o tym, iż ogromna część aplikacji nie spełnia warunków określonych dla poszczególnych naborów wniosków w Działaniu 1.1 RPO-L2020. Należy dążyć do poprawy jakości składanych aplikacji oraz

zdiagnozować najważniejsze czynniki, które wpływają na taki wyniki wskaźnika (kryteria oceny, informacja, potencjał podmiotów aplikujących, dostępność do wsparcia IOB, etc.).

Tabela 5.: Inteligentne specjalizacje w 2018 r. w ramach Działania 1.1 RPO-L2020

Inteligentne specjalizacje	Liczba umów o dofinansowanie zawartych w 2018 r.	Wartość ogółem w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
Specjalizacja I - Zielona gospodarka	6	16 400 081,21	9 530 665,77
Specjalizacja II - Zdrowie i jakość życia	4	12 115 969,90	7 815 866,32
Specjalizacja III - Innowacyjny przemysł	10	23 935 782,84	14 352 676,18
Razem	15	42 148 221,41	26 221 123,99

Tabela 5 prezentuje dane dotyczące kontraktacji w ramach Inteligentnych Specjalizacji, wg stanu na IV kwartał 2018 r., w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego RPO-Lubuskie 2020. Beneficjenci we wniosku o dofinansowanie mogą zaznaczać więcej niż jedną specjalizację, dlatego też ilość wniosków złożonych w stosunku do wniosków przypisanych do specjalizacji jest różna. 2 umowy realizują jednocześnie specjalizację 1, 2 i 3, a ponadto 1 umowa specjalizację 1 i 3.

W roku 2018 zawarto ogółem 15 umów o dofinansowanie w ramach Działania 1.1 RPO-L2020. Zgodnie ze specyfiką tego Działania, projekty muszą realizować przynajmniej jedną ze specjalizacji regionalnych.

Najliczniej reprezentowanym obszarem, wśród Beneficjentów RPO-L2020 (Dz. 1.1) jest III specjalizacja – Innowacyjny przemysł. Jednocześnie jest to ta specjalizacja, która najdynamiczniej się rozwija. Spowodowane jest to znaczną liczbą podmiotów o profilu przemysłowym w regionie. Kolejna dziedzina, pod względem liczby zawartych umów, to specjalizacja I – Zielona gospodarka. Znacząca liczba przedsiębiorstw działających w sferze technologii środowiskowych, usług środowiskowych i biogospodarki wpływa na skuteczną realizację tej specjalizacji.

3.2. Realizacja Celów Operacyjnych PRI WL w osiągniętych wskaźnikach

Poniżej zaprezentowano wartości wskaźników, które zostały ujęte narastająco od początku realizacji PRI WL, wg stanu z dnia 31.12.2018 r. Poszczególne wskaźniki realizacji PRI WL są przyporządkowane do Celów Operacyjnych PRI WL oraz dedykowanych im Działań strategicznych. Wartości wskaźników wywodzą się z projektów realizowanych w ramach RPO – Lubuskie 2020.

Cel operacyjny 1 – Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku, szczególnie na kierunkach wpisujących się w inteligentne specjalizacje	
Nazwa wskaźnika produktu	Osiągnięta wartość wskaźnika
Liczba uczniów biorących udział w działaniach ukierunkowanych na rozwijanie postaw innowacyjnych i kreatywnych	7 096 uczniów

Liczba przedsiębiorstw z obszarów inteligentnych specjalizacji, które otrzymały wsparcie na podnoszenie kompetencji pracowników	140 szt.
Liczba szkół, które realizują programy współpracy z przedsiębiorstwami	39 szt.
Liczba szkół zawodowych kształcących w zawodach wpisujących się w inteligentne specjalizacje regionu z wyposażeniem pracowni i laboratoriów nie starszym niż 5 lat	24 szt.
Liczba przedsiębiorstw biorących udział w programach stażowych	2 szt.

Wartość wskaźnika rezultatu: <i>Liczba absolwentów kierunków wpisujących się w inteligentne specjalizacje regionu</i> Stan za rok	2015	2016	2017	2018
Liczba absolwentów kierunków wpisujących się w inteligentne specjalizacje regionu*	1 186	958	928	800
	co stanowi 24,60% ogólnej liczby absolwentów szkół wyższych w lubuskim	co stanowi 22,53% ogólnej liczby absolwentów szkół wyższych w lubuskim	co stanowi 23,53% ogólnej liczby absolwentów szkół wyższych w lubuskim	co stanowi 25,19% ogólnej liczby absolwentów szkół wyższych w lubuskim

* Kierunki wpisujące się w inteligentne specjalizacje województwa lubuskiego zliczono na podstawie opracowania GUS/BDL „Studenci i absolwenci wg form własności uczelni, form studiów, pól, oraz podgrup kierunków studiów klasyfikacji ISCED-F 2013”, wydzielając następujące Podgrupy kierunków studiów: biologiczna, nauk o środowisku, technologii teleinformatycznych, interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących technologie informacyjno-komunikacyjne, inżynierijsko-techniczna, produkcji i przetwórstwa, medyczna.

Cel operacyjny 2 – Wzrost postaw proinnowacyjnych w przedsiębiorstwach	
Nazwa wskaźnika produktu	Osiągnięta wartość wskaźnika
Liczba przedsiębiorstw, która otrzymała wsparcie na działalność B+R w podziale na inteligentne specjalizacje regionu	335
Liczba przedsiębiorców, którzy wzięli udział w targach, misjach i wizytach studyjnych w podziale na inteligentne specjalizacje regionu	331
Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie informacyjne, doradcze lub finansowe na zabezpieczenie wytwarzanej własności intelektualnej	74
Liczba innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up, które otrzymały wsparcie na rozpoczęcie lub rozwój działalności w podziale na inteligentne specjalizacje regionu	16
Liczba innowacji o charakterze międzybranżowym, łączącym obszary specjalizacji, które otrzymały wsparcie	20

Wartość wskaźnika rezultatu: *Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w relacji do PKB*

Stan za rok	2014	2015	2016	2017*
-------------	------	------	------	-------

Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w relacji do PKB*	0,74%	1,92%	1,50%	1,60%*
--	-------	-------	-------	--------

* Brak danych za rok 2017 i lata następne. Biorąc pod uwagę szacowaną wielkość PKB w 2017 r. można spodziewać się poprawy prezentowanego wskaźnika w województwie o ok. 0,1 p. proc.

Cel operacyjny 3 – Zwiększenie inwestycji w innowacje	
Nazwa wskaźnika produktu	Osiągnięta wartość wskaźnika
Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną	335 szt.
Średni czas oczekiwania na ocenę wniosku z Celu Tematycznego 1 (w dniach)	185 dni (średnio)
Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na uruchomienie lub doposażenie działów B+R	9 szt.
Liczba nowych tematów badawczych podjętych przez ośrodki naukowe z inicjatywy przedsiębiorstw z obszarów inteligentnych specjalizacji regionu	13 szt.
Liczba projektów innowacyjnych, które otrzymały wsparcie, realizowanych w konsorcjach naukowo-przemysłowych	1 szt.

Wartość wskaźnika rezultatu: *Nakłady wewnętrzne na B+R sektora przedsiębiorstw w relacji do PKB*

Stan za rok	2014	2015	2016
Nakłady wewnętrzne na B+R sektora przedsiębiorstw w relacji do PKB	0,18%	0,20%	0,20%

Wartość wskaźnika rezultatu: *Liczba patentów na 1 mln mieszkańców*

Stan za rok	2015	2016	2017
Liczba patentów na 1 mln mieszkańców*	23	24	21

* W tabeli podano liczbę patentów udzielonych. Brak danych za rok 2018.

Analizując zaprezentowane dane, można zauważyć harmonijną realizację 3 celów określonych na poziomie PRI WL. Natomiast wdrażanie samych Inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego nie przebiega równomiernie dla 3 obszarów: Zielona Gospodarka, Zdrowie i jakość życia oraz Innowacyjny przemysł. Specjalizacja Innowacyjny przemysł charakteryzuje się większą ilością realizowanych przedsięwzięć, co może być spowodowane większą liczbą przedsiębiorstw o charakterze przemysłowym w regionie.

Znaczna część przedsięwzięć przyczyniających się do realizacji PRI WL związana jest z podnoszeniem kwalifikacji, które mają ogólny charakter lub wpisują się we wszystkie 3 inteligentne specjalizacje województwa lubuskiego. Ponadto prowadzone są w województwie aktywności wykorzystujące regionalną infrastrukturę B+R, parków technologicznych oraz ośrodków innowacji. Ilość takich przedsięwzięć stale rośnie.

Przedsięwzięcia związane z edukacją oraz zmianą i dostosowaniem kwalifikacji są realizowane w stopniu zadowalającym, natomiast część aktywności odnosząca się do działań z zakresu kooperacji międzysektorowej, pozostaje na niewystarczającym poziomie.

Pośród celów PRI WL, najbardziej skorelowany ze specjalizacjami regionalnymi, jest Cel Operacyjny 3 – Zwiększenie inwestycji w innowacje. Realizacja przedmiotowego celu jest długofalowa i wymaga dużego zaangażowania podmiotów wdrażających. Wskaźniki powiązane z przedmiotowym celem, realizowane są w dużej mierze poprzez przedsięwzięcia w ramach Działania 1.1 RPO-L2020. Projekty te są trudne, wymagają dłuższego czasu realizacji zarówno na etapie przygotowania, oceny i wyboru, jak i samego wdrażania. Dodatkowo właściwa realizacja projektów, obarczona jest dużym ryzykiem finansowym oraz uzyskania zakładanych rezultatów. Wszystkie te czynniki przyczyniają się do tego, iż efekty z realizacji celu 3, na obecnym, etapie mogą wydawać się niezadowalające.

Lepsze efekty przynoszą działania realizowane w ramach Celu Operacyjnego 2 – Wzrost postaw proinnowacyjnych w przedsiębiorstwach. Wzrasta liczba podmiotów wpisujących się w działania skupione na wdrażaniu i rozpowszechnianiu informacji o inteligentnych specjalizacjach. W dużej mierze efekty realizacji celu 2 zależą od złożoności projektu i jego skali. Na podstawie wartości uzyskanych wskaźników dla tego obszaru, można wnioskować, iż projekty te są prostsze do przeprowadzenia. Ponadto większa liczba podmiotów realizuje przedsięwzięcia, które charakteryzują się przypisanymi do celu 2 wskaźnikami. Wzrasta, w porównaniu z rokiem 2016, liczba innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up. Wówczas było ich 5 szt. Obecnie jest ich 16 szt.

3.3. Pozostałe źródła finansowania PRI WL

Do realizacji celów określonych dla PRI WL przyczyniają się również przedsięwzięcia współfinansowane ze środków programów krajowych. Poniższe zestawienie zostało przygotowane w oparciu o dane na temat umów o dofinansowanie zawartych w ramach programów krajowych dla projektów realizowanych na terenie województwa lubuskiego, nienależnie od siedziby Beneficjenta.

Tabela 6.: Program Operacyjny Innowacyjny Rozwój 2014-2020

Nazwa Programu / Osi Priorytetowej	Liczba umów o dofinansowanie	Wartość projektu w PLN	Wartość dofinansowania UE w PLN
Oś Priorytetowa 1. Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa	19	238 812 952,59	136 038 534,97
Oś Priorytetowa 2. Wsparcie otoczenia i potencjału przedsiębiorstw do prowadzenia działalności B+R+I	9	71 517 984,05	22 261 154,57
Oś Priorytetowa 3. Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach	21	131 356 699,39	52 349 896,68

Oś Priorytetowa 4. Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego	9	58757 384,23	38 011 009,74
Program Operacyjny Innowacyjny Rozwój 2014-2020	58	500 502 020,26	248 660 595,96

Dane narastająco do 2018 r.

Tabela 7.: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Nazwa Programu / Osi Priorytetowej	Liczba umów o dofinansowanie	Wartość projektu w PLN	Wartość dofinansowania UE w PLN
Oś Priorytetowa 1. Osoby młode na rynku pracy	111	153 069 894,40	138 108 139,44
Oś Priorytetowa 2. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji	61	25 381 544,21	21 324 968,38
Oś Priorytetowa 3. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju	2	1 261 160,00	1 062 905,65
Oś Priorytetowa 4. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa	1	93 468,75	88 131,68
Oś Priorytetowa 5. Wsparcie dla obszaru zdrowia	15	10 853 118,00	9 147 007,84
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	190	190 659 185,36	169 731 152,99

Dane narastająco do 2018 r.

Tabela 8.: Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020

Nazwa Programu / Osi Priorytetowej	Liczba umów o dofinansowanie	Wartość projektu w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
Oś Priorytetowa 1. Powszechny dostęp do szybkiego Internetu	105	165 772 521,84	89 068 474,79
Oś Priorytetowa 3. Cyfrowe kompetencje społeczeństwa	70	16 445 579,66	13 782 456,25
Program Operacyjnego Polska Cyfrowa	175	182 218 101,50	102 850 933,74

Dane narastająco do 2018 r.

W ramach Osi Priorytetowej 2. *E-administracja i otwarty rząd* Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, nie realizowano projektów o zasięgu regionalnym lecz 88 projekty dedykowane całemu krajowi (teren wszystkich województw), o wartości 2 889 055 802,67 PLN i wartości dofinansowania UE 2 391 618 484,81 PLN.

Natomiast w obrębie całego PO PC realizowano na terenie całego kraju 117 projektów o wartości 4 314 037 179,66 PLN i wartości dofinansowania UE 3 579 375 819,77 PLN.

W ramach Programu Horyzont 2020, 4 zespoły z województwa lubuskiego zaangażowane są w 7 przedsięwzięciach z 9 uczestnictwami o wartości 58 283 610,05 PLN, w tym budżet dla lubuskich partnerów wyniósł 9 127 597, 38 PLN. 4 projekty wdrażane są w ramach Priorytetu 2. *Wiodąca pozycja w przemyśle (Industrial leadership)* – wartość dofinansowania UE wyniosła 14 399 994,02 PLN, z czego dla 4 uczestników z województwa lubuskiego 1 331 171,4 PLN, 1 projekt w ramach Priorytetu 3. *Wyzwania społeczne (Societal Challenges)* – wartość dofinansowania, to 19 923 372,77 PLN, w tym dla partnera z województwa lubuskiego 2 970 240,00 PLN, a ponadto dla Priorytetu 1. *Doskonała baza*

naukowa (Excellent Science) dla 4 uczestników w 2 projektach o wartości dofinansowania 23 121 680,86 PLN, w tym dla województwa lubuskiego 4 826 185,98 PLN.

Dodatkowo w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej¹ (w części obejmującej Programy: Region Morza Bałtyckiego, Europa Centralna, Interreg Europa), w Lubuskiem realizowano 1 przedsięwzięcie o wartości 715 670,63 PLN. Projekt: „SILVER SMEs” jest realizowany przez Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. i koncentruje się na możliwościach rozwoju MŚP w zakresie wytwarzania towarów i produktów dla osób powyżej 50 roku życia, w tym również dla zamieszkujących na obszarach wiejskich.

Analizując dane dotyczące wsparcia realizacji PRI WL poprzez programy krajowe oraz inicjatywy europejskie, należy zwrócić uwagę, iż część przedsięwzięć i działań ma charakter wspierający cele PRI WL oraz inteligentne specjalizacje. Realizacja tych projektów przyczynia się zarówno do wzrostu poziomu innowacji, jak i wpływa na potencjał lubuskich podmiotów w dziedzinie innowacyjności.

3.4. Przykładowe inicjatywy wpływające na realizację Inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego

W poniższym rozdziale zaprezentowano przykłady projektów i inicjatyw wpisujących się w realizację poszczególnych celów Programu Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego. Przedstawione przedsięwzięcia były realizowane w 2018 r.

3.4.1. Cel operacyjny 1: Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku, szczególnie na kierunkach wpisujących się w inteligentne specjalizacje.

Na rozwój innowacyjności w znaczący sposób wpływa potencjał kapitału ludzkiego w zakresie odpowiedniego kształcenia zawodowego, zdobywania kompetencji i wiedzy oraz kreatywnych i innowacyjnych postaw. Wymienione aspekty są niezwykle istotne dla gospodarki opartej na wiedzy i kwalifikacjach. W obliczu wszechobecnej konkurencyjności podkreślić należy wymóg permanentnego podnoszenia poziomu zdobywania wiedzy i umiejętności w powiązaniu z potrzebami rynku i kooperacją z przedsiębiorstwami.

Poniżej znajdują się wybrane przykłady realizacji przedsięwzięć wpisujących się w poszczególne działania strategiczne oraz źródła ich finansowania. Poniższe przedsięwzięcia mają na celu zobrazować sposób realizacji Celu Operacyjnego 1 PRI WL. Przyporządkowanie przedsięwzięć do poszczególnych celów strategicznych i działań strategicznych odbyło się poprzez weryfikację wskaźników produktu określonych w poszczególnych projektach, które są przypisane do działań strategicznych PRI WL.

Cel operacyjny 1. Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku, szczególnie na kierunkach wpisujących się w inteligentne specjalizacje

¹ Dla Europejskiej Współpracy Terytorialnej przyjęto przeliczenie 1 euro wg kursu 4,2432 PLN.

Działanie strategiczne 1. Poprawa dostępności wyposażenia technicznego niezbędnego do kształcenia zawodowego odpowiadającego potrzebom rynku	
Podmiot realizujący	Inicjatywa
Projekty dotyczące kształcenia zawodowego są projektami pozakonkursowymi realizowanymi przez wszystkie podmioty prowadzące kształcenie zawodowe w województwie. Projekty poszczególnych powiatów składane są odrębnie. Poniżej dwa przykładowe projekty.	
Powiat Zielonogórski	Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego w Powiecie Zielonogórskim – projekt kontynuowany. Celem głównym projektu jest zwiększenie efektywności i atrakcyjności szkolnictwa zawodowego w powiecie zielonogórskim poprzez udzielenie wsparcia 1 placówce kształcenia zawodowego (Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Sulechowie) – w postaci doposażenia pracowni zawodowych, wsparcia poprzez kursy, szkolenia, staże i praktyki 215 uczniów (oraz 20 nauczycieli). W ramach projektu powstanie także Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego. Wsparcie uczniów (zakres i tematyka) będzie wynikać z Indywidualnego Planu Działania sporządzonego dla każdego ucznia, dostosowanego do jego predyspozycji zawodowo-społecznych. Realizacja projektu umożliwi zintegrowanie kształcenia zawodowego z rynkiem pracy w Powiecie Zielonogórskim. Wartość projektu wynosi 8 086 053,38 zł a dofinansowanie z RPO-Lubuskie 2020 wynosi 6 873 145,37 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego Zielona Gospodarka, Zdrowie i Jakość Życia, Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba szkół zawodowych kształcących w zawodach wpisujących się w inteligentne specjalizacje regionu z wyposażeniem pracowni i laboratoriów nie starszym niż 5 lat. - Liczba uczniów biorących udział w działaniach ukierunkowanych na rozwijanie postaw innowacyjnych i kreatywnych. - Liczba szkół, które realizują programy współpracy z przedsiębiorstwami.
Powiat Nowosolski	Modernizacja kształcenia zawodowego w Powiecie Nowosolskim – projekt kontynuowany. W projekcie udział weźmie 1 750 uczniów i 71 nauczycieli z 8 szkół/placówek kształcenia zawodowego z Powiatu Nowosolskiego. Uczestnicy Projektu wezmą udział w kursach, szkoleniach i stażach/praktykach zawodowych. Dodatkowo utworzony zostanie zespół realizujący zadania zbieżne z zadaniami CKZiU. Projekt ma na celu zintegrowanie kształcenia zawodowego z rynkiem pracy. Realizowane działania ukierunkowane będą na rozwój kompetencji, kwalifikacji i umiejętności przyszłych pracowników, m.in dzięki wsparciu nauczania zawodowego poprzez praktyczną i nowoczesną naukę zawodu oraz podnoszenie kompetencji kadry w zakresie kształcenia zawodowego, a także poprzez współpracę z pracodawcami, instytucjami rynku pracy oraz szkołami wyższymi z regionu. Działania będą prowadzone również w zakresie wyposażenia/doposażenia szkół w sprzęt i materiały dydaktyczne wynikają z diagnozy przeprowadzonej przez placówki. Wartość projektu wynosi 17 860 037,5 zł a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 15 181 031,87 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego Zielona Gospodarka, Zdrowie i Jakość Życia, Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba szkół zawodowych kształcących w zawodach wpisujących się w inteligentne specjalizacje regionu z wyposażeniem pracowni i laboratoriów nie starszym niż 5 lat. - Liczba uczniów biorących udział w działaniach ukierunkowanych na rozwijanie postaw innowacyjnych i kreatywnych. - Liczba szkół, które realizują programy współpracy z przedsiębiorstwami.

Działanie strategiczne 2. Wsparcie rozwoju kompetencji w zakresie postaw kreatywnych i innowacyjnych uczniów	
Podmiot realizujący	Inicjatywa
Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Gorzowie Wielkopolskim	Opracowanie programów i realizacja nw. szkoleń, konferencji szkoleniowych i konsultacji z uwzględnieniem aspektów innowacyjności: 1. Konferencje: Nowatorskie środowiska programistyczne w edukacji (68 uczestników) 2. Szkolenia grantowe LKO: Podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie nauczania programowania z uwzględnieniem nowej podstawy programowej z informatyki (165 uczestników) 3. Warsztaty w szkole: - Programowanie w edukacji wczesnoszkolnej (28 uczestników) - TIK na lekcjach różnych przedmiotów (96 uczestników) 4. Szkolenia Rad Pedagogicznych: Narzędzia internetowe w pracy nauczyciela (136 uczestników) 5. Warsztaty: - Nowoczesne metody dydaktyki cyfrowej (12 uczestników) - Tablica interaktywna w dydaktyce przedmiotowej (35 uczestników) - Python – pierwszy język programowania (14 uczestników) - Nauka programowania w edukacji wczesnoszkolnej (13 uczestników) - Zaczynaj programować gry: Scratch na dobry początek (11 uczestników) - Projektowanie stron internetowych – HTML5, CSS3, JAVA SCRIPT (8 uczestników) - Nauka programowania w przedszkolu (8 uczestników) - Wybrane zagadnienia języka programowania C++ (14 uczestników) - Technologie informacyjno-komunikacyjne w pracy z uczniem niepełnosprawnym (12 uczestników) 6. Kursy doskonalące: Tworzenie i przetwarzanie materiałów multimedialnych z zastosowaniem narzędzi cyfrowych (9 uczestników). Charakterystyka działania: Realizacja szkoleń na podstawie programów rozwijających umiejętności posługiwania się nowymi technologiami informacyjnymi w zakresie: - stosowania i wykorzystywania w pracy dydaktycznej TIK, multimedialnych urządzeń cyfrowych oraz posługiwania się wybranymi narzędziami pakietu biurowego Office oraz obsługi platformy Google oraz dedykowanych portali internetowych takich jak: Quizziz, Kahoot itp.; - efektywnego stosowania różnych programów komputerowych w pracy edukacyjnej oraz promocyjnej szkoły dostosowanych do różnych poziomów przygotowania nauczycieli; - stosowania i wykorzystywania w pracy dydaktycznej TIK oraz innowacyjnych modeli edukacji programistycznej. Część szkoleń realizowana była z zastosowaniem metody blended-learning. Efektem szkoleń jest przygotowanie nauczycieli zmierzające do rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionie. W roku 2018 kontynuowano realizację szkoleń adresowanych do nauczycieli – aktywnych uczestników społeczeństwa informacyjnego w regionie. Z oferty skorzystało 2 317 nauczycieli. Finasowanie: Poz. 1,3,4,5,6 – środki własne oraz wpłaty uczestników szkoleń Poz. 2 – środki z grantów Lubuskiego Kuratora Oświaty (7.900,00 zł). Inicjatywa wpisuje się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego: Innowacyjny Przemysł.

Lubuski Ośrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych Sp. z o.o. w Kalsku	Organizacja praktyk/staży dla uczniów i studentów. Celem praktyk jest pogłębienie, zastosowanie i doskonalenie zdobytej w szkole/ na uczelni wiedzy i umiejętności praktycznych w danym zawodzie w rzeczywistych warunkach pracy, w tym w szczególności doskonalenie umiejętności praktycznych na różnych stanowiskach pracy, wykształcenie umiejętności pracy i współdziałania w zespole oraz wyrobienie poczucia odpowiedzialności za jakość pracy. Aktywność własna LOliWA. Inicjatywy wpisują się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego Zdrowie i Jakość Życia.
Powiat Żagański	Modernizacja kształcenia zawodowego w Powiecie Żagańskim – projekt kontynuowany. Założeniem projektu jest poprawa jakości kształcenia zawodowego w Powiecie Żagańskim poprzez podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji 1 800 uczniów i 31 nauczycieli uczestniczących w kursach, szkoleniach i stażach/praktykach zaw. oraz zintegrowanie kształcenia zawodowego z rynkiem pracy. Realizowane działania ukierunkowane będą na rozwój kompetencji, kwalifikacji i umiejętności przyszłych pracowników, między innymi dzięki wsparciu nauczania zawodowego poprzez praktyczną i nowoczesną naukę zawodu oraz podnoszenie kompetencji kadry w zakresie kształcenia zawodowego, a także poprzez współpracę z pracodawcami, instytucjami rynku pracy oraz szkołami wyższymi z regionu. Wartość projektu wynosi 10 675 278,28 zł a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 9 073 986,53 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego Zielona Gospodarka, Zdrowie i Jakość Życia, Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba szkół zawodowych kształcących w zawodach wpisujących się w inteligentne specjalizacje regionu z wyposażeniem pracowni i laboratoriów nie starszym niż 5 lat. - Liczba uczniów biorących udział w działaniach ukierunkowanych na rozwijanie postaw innowacyjnych i kreatywnych. - Liczba szkół, które realizują programy współpracy z przedsiębiorstwami.
Działanie strategiczne 3. Wsparcie współpracy przedsiębiorców i szkół (kształcenie dualne)	
Podmiot realizujący	Inicjatywa
Gmina Międzyrzecz	Druga do sukcesu. Cel główny projektu: Wyrównanie dysproporcji w jakości kształcenia ogólnego w Szkole Podstawowej nr 2 im. Szarych Szeregów w Międzyrzeczu, w Szkole Podstawowej nr 4 w Międzyrzeczu i Szkole Podstawowej w Kaławie oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych poprzez realizację zajęć mających na celu podniesienie kompetencji cyfrowych wśród 450 uczniów oraz wśród 70 nauczycieli i poprzez wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne i narzędzia TIK do końca VI.2019 r. Zadania: -Kształtowanie i rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów - Podniesienie kompetencji cyfrowych nauczycieli wszystkich przedmiotów - Wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji programu nauczania w szkołach lub placówkach sys. oświaty, w tym zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sieciowo-usług. Główne rezultaty: nabycie kompetencji cyfrowych u 90% uczniów i 94% nauczycieli, wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne i narzędzia TIK. Wartość projektu wynosi 1 035 607,74 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 880 266,57 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego Zielona Gospodarka, Zdrowie i Jakość Życia, Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL:

	- Liczba szkół, które realizują programy współpracy z przedsiębiorstwami
Gmina Sława	Modernizacja kształcenia zawodowego w Gminie Sława – kontynuacja projektu. Celem projektu jest poprawa jakości kształcenia zawodowego w Gminie Sława poprzez podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji 170 uczniów i 7 nauczycieli. Wartość projektu wynosi 1 781 169,18 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 1 513 993,80 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego Zielona Gospodarka, Zdrowie i Jakość Życia, Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba szkół zawodowych kształcących w zawodach wpisujących się w inteligentne specjalizacje regionu z wyposażeniem pracowni i laboratoriów nie starszym niż 5 lat. - Liczba uczniów biorących udział w działaniach ukierunkowanych na rozwijanie postaw innowacyjnych i kreatywnych. - Liczba szkół, które realizują programy współpracy z przedsiębiorstwami.
Gmina Rzepin	Projekt Z nauką pod rękę jest odpowiedzią na sygnały płynące od uczniów i nauczycieli szkół w Gminie Rzepin. Alarmujący stan wyników z egzaminów oraz "czarny PR" przedmiotów ścisłych i idąca za nim niechęć do kształcenia w zawodach technicznych, ekonomicznych spotęgowały działania w celu rozwiązania powstałych problemów. W projekcie weźmie udział 111 uczniów i 17 nauczycieli SP w Kowalowie i LO w Rzepinie. Projekt przygotowany został w ścisłej współpracy wszystkich zainteresowanych - zawarte w nim działania zaproponowane zostały przez uczniów, nauczycieli, dyrekcję, tak by "skroić je na miarę"... na miarę potrzeb uczniów. Działania mają rozbudzać ciekawość poznawczą, kreatywność, uczyć dostrzegania zależności przyczynowo-skutkowej, myślenia matematycznego i jego zastosowania w codziennym życiu. A pomocne w tym będą pracownie wyposażone w nowoczesne sprzęty i materiały dydaktyczne do pracy metodą eksperymentu, godziny zajęć warsztatowych rozbudzających i rozwijających pasję, a przede wszystkim tworzenie klimatu do tego, by z ręką na sercu móc powiedzieć, że "przedmioty ścisłe da się lubić"! Wartość projektu wynosi 237 713,75 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 202 056,69 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba uczniów biorących udział w działaniach ukierunkowanych na rozwijanie postaw innowacyjnych i kreatywnych. - Liczba szkół, które realizują programy współpracy z przedsiębiorstwami.
Lubuski Ośrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych Sp. z o.o. w Kalsku	Kontynuacja projekt pn.: Szkolnictwo Zawodowe – współrealizacja szkoleń i kursów w latach 2017 – 2022. Projektem objęci są uczniowie i nauczyciele szkół prowadzących ponadgimnazjalne kształcenie zawodowe na terenie województwa lubuskiego. Realizacja projektu w województwie lubuskim przyczynia się do szeroko rozumianego podniesienia jakości kształcenia zawodowego. Ze wsparcia korzystają nauczyciele przedmiotów zawodowych, którzy podnoszą swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach. Dzięki projektowi swoje kompetencje zawodowe podnoszą również uczniowie szkół zawodowych, poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach, które wykraczają poza program nauczania i nie są zapewnione przez szkoły. Projekt realizowany jest w ramach RPO-L2020. Budżet w 2018 r. dla ośrodka wyniósł 194 000 zł.

	Inicjatywa wpisuje się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego: Zdrowie i Jakość Życia. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba szkół zawodowych kształcących w zawodach wpisujących się w inteligentne specjalizacje regionu z wyposażeniem pracowni i laboratoriów nie starszym niż 5 lat. - Liczba uczniów biorących udział w działaniach ukierunkowanych na rozwijanie postaw innowacyjnych i kreatywnych. - Liczba szkół, które realizują programy współpracy z przedsiębiorstwami.
Działanie strategiczne 4. Wsparcie kształcenia ustawicznego odpowiadającego potrzebom rynku	
Zachodnia Izba Przemysłowo-Handlowa	Lubuskie Bony Szkoleniowe szansą dla przedsiębiorców i pracowników subregionu gorzowskiego. Celem głównym kontynuowanego projektu jest podniesienie kompetencji i kwalifikacji 350 przedsiębiorców lubuskich z sektora MŚP oraz 1500 pracowników w subregionie gorzowskim w powiatach: strzelecko-drezdeneckim, gorzowskim, słubickim, sulęcińskim, międzyrzeckim oraz w mieście Gorzów Wielkopolski. Wsparciem zostaną objęci: pracownicy powyżej 50 roku życia (co najmniej 25% osób), pracowników o niskich kwalifikacjach, przedsiębiorstwa wysokiego wzrostu oraz którzy otrzymali wsparcie w postaci analizy potrzeb rozwojowych lub planów rozwoju w ramach dział. 2.2 POWER. Projekt przyczyni się do dostosowania przedsiębiorstw i ich pracowników z subregionu gorzowskiego, do zmian zachodzących w gospodarce. Wsparcie w projekcie udzielane będzie w ramach PSF (Podmiotowy System Finansowania) w zakresie usług szkol., doradczych i jednorazowych (egzaminów) w formie bonów szkoleniowych. Dotychczas, wsparcie w ramach projektu rozpoczęło 225 przedsiębiorstw działających w obszarach Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji. W oparciu o ogólną analizę złożonych wniosków wskazano, w jakich obszarach RIS najczęściej działają przedsiębiorcy korzystający ze wsparcia w ramach projektu (kolejność malejąca): 1) Zdrowie i jakość życia - EKO-ROZWÓJ 2) Innowacyjny Przemysł - ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ 3) Zielona Gospodarka - EKOINNOWACJE Wartość projektu wynosi 17 488 458,68 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 14 865 189,88 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego Zielona Gospodarka, Zdrowie i Jakość Życia, Innowacyjny Przemysł.
Ośrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych Sp. z o.o.	Warsztaty / szkolenia. Realizacja warsztatów, kursów i szkoleń praktycznych dla dzieci, młodzieży, a także osób dorosłych, celem poszerzenia wiedzy i/lub podniesienia kwalifikacji zawodowych z zakresu przetwórstwa spożywczego, żywności i żywienia. Wartość inicjatywy wynosi 3 000 zł. Projekt jest inicjatywą własną ośrodka.
Wojewódzki Urząd Pracy – Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Gorzowie i Zielonej Górze	Działania prowadzone w ramach statutowej działalności Centrum. Informacja zawodowa indywidualna i grupowa. Zakres przedmiotowy informacji zawodowej indywidualnej jest szeroki. Były to informacje, wiadomości, dane, komunikaty, które są niezbędne lub przydatne w procesie planowania kariery zawodowej i zarządzania nią. Informacja zawodowa dostarczała klientom aktualnych informacji o ofertach pracy – na rynku lokalnym, krajowym i za granicą – źródło: prasa lokalna, Internet; drogach kształcenia, dotacjach na rozpoczęcie działalności gospodarczej; rynku pracy; wymaganiach pracodawców; zasadach tworzenia dokumentów aplikacyjnych; danych o zawodach czy ofercie CiPKZ itp.

	Celem informacji zawodowej grupowej było np.: zwiększenie trafności podejmowanych decyzji edukacyjnych i zawodowych, rozwijanie aktywnej postawy wobec poszukiwania zatrudnienia, czy przybliżenie właściwości lokalnego rynku pracy: - z informacji zawodowej indywidualnej, w tym na odległość, skorzystało 2259 osób, - z informacji zawodowej grupowej skorzystało 369 osób (w 40 grupach).
Działanie strategiczne 5. Promowanie udziału przedsiębiorstw w programach stażowych	
Lubuski Ośrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych Sp. z o.o. w Kalsku	Organizacja praktyk dla uczniów i studentów. Celem praktyk jest pogłębienie, zastosowanie i doskonalenie zdobytej w szkole/ na uczelni wiedzy i umiejętności praktycznych w danym zawodzie w rzeczywistych warunkach pracy, w tym w szczególności doskonalenie umiejętności praktycznych na różnych stanowiskach pracy, wykształcenie umiejętności pracy i współdziałania w zespole oraz wyrobienie poczucia odpowiedzialności za jakość pracy. Przedsięwzięcie wpisuje się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego: Zdrowie i Jakość Życia.
Zachodnia Izba Przemysłowo-Handlowa w Gorzowie Wlkp.	Projekt kontynuowany w ramach RPO-L2020, pn. Nowe Kwalifikacje, Nowe Perspektywy. Projekt ma celu podniesienie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy uczniów Powiatowego Zespołu Szkół Technicznych i Zawodowych w Świebodzinie oraz Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Międzyrzeczu poprzez udział w kompleksowych formach wsparcia. Liczba uczestników: 320 uczniów oraz 80 nauczycieli. Wartość przedsięwzięcia wyniosła 644 016 zł (środki RPO-L2020). Przedsięwzięcie wpisuje się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego: Zielona Gospodarka, Zdrowie i Jakość Życia, Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorstw biorących udział w programach stażowych. - Liczba przedsiębiorstw z obszarów inteligentnych specjalizacji, które otrzymały wsparcie na podnoszenie kompetencji pracowników
Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Lubuskie Bony Rozwojowe w subregionie zielonogórskim. Celem kontynuowanego Projektu jest podniesienie kompetencji i kwalifikacji 350 lubuskich przedsiębiorców z sektora MMŚP oraz 1500 pracowników w powiatach: zielonogórskim, świebodzińskim, krośnieńskim, wschowskim, nowosolskim, żarskim oraz żagańskim. Preferowaną grupę docelową będą stanowili: pracownicy pow. 50 roku życia, pracownicy o niskich kwalifikacjach, przedsiębiorstwa wysokiego wzrostu, przedsiębiorstwa działające w obszarze inteligentnych specjalizacji, przedsiębiorstwa, którzy uzyskali wsparcie w postaci analizy potrzeb rozwojowych lub planów w ramach działania 2.2. PO WER oraz usługi rozwojowe prowadzące do zdobycia kwalifikacji. Wsparcie będzie udzielane w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania, a dofinansowane usługi rozwojowe (m.in. szkolenia, studia podyplomowe, doradztwo, egzaminy) zostaną wybrane samodzielnie przez przedsiębiorców z katalogu Bazy Usług Rozwojowych. Przedsiębiorcy otrzymają profesjonalne wsparcie podczas całego procesu korzystania z PSF dzięki zaangażowaniu potencjału kadrowego, finansowo, technicznego ARR S.A (Lidera), OPZL - Partnera Merytorycznego oraz TYLDA Sp z o.o. – Partnera. Wartość projektu wynosi 17 472 288,02 zł a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 14 851 444,82 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego Zielona Gospodarka, Zdrowie i Jakość Życia, Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorstw biorących udział w programach stażowych.

	- Liczba przedsiębiorstw z obszarów inteligentnych specjalizacji, które otrzymały wsparcie na podnoszenie kompetencji pracowników
--	---

3.4.2. Cel operacyjny 2: Wzrost postaw proinnowacyjnych w przedsiębiorstwach.

Wdrażanie Celu operacyjnego **Wzrost postaw proinnowacyjnych w przedsiębiorstwach** ma przyczynić się do podniesienia kompetencji w ramach implementacji innowacji i współpracy pomiędzy branżami.

Przykładami realizacji wyżej wymienionych działań strategicznych są następujące inicjatywy (metoda doboru poniższych przedsięwzięć była identyczna jak dla celu operacyjnego 1):

Cel operacyjny 2. Wzrost postaw proinnowacyjnych w przedsiębiorstwach	
Działanie strategiczne 1. Tworzenie zachęt do zachowań innowacyjnych poprzez współfinansowanie prac B+R odpowiadającego potrzebom rynku	
Podmiot realizujący	Inicjatywa
BIOT SP. Z O.O	Projekt „Inteligentne układy sensoryczne do zarządzania oświetleniem w rozwiązaniach od smart lighting do smart city. Badania i prototypowanie”. Najnowsze badania naukowe na świecie w branży oświetleniowej wskazują nie tylko na potrzebę racjonalizacji oświetlenia przestrzeni (zewnętrznej i wewnętrznej) z zastosowaniem inteligentnych systemów sterowania oświetleniem, ale wychodzą daleko poza smart lighting, oczekując integracji różnych systemów, by w ten sposób obniżyć koszty inwestycyjne oświetlenia i zarządzania systemami. LUG - wiodący producent profesjonalnych opraw i systemów oświetleniowych o wysokich parametrach technicznych - poszukuje innowacyjnych rozwiązań w zakresie racjonalizacji oświetlenia, łącząc tradycyjne potrzeby klientów z postępem technologicznym w branży i zapewniając jednocześnie równowagę między jakością światła, efektywnością energetyczną oraz integracją systemów zarządzających oświetleniem. W tym celu powołuje do życia nowy podmiot BIOT Sp. z o.o. z - spółkę zależną (51%). 49% udziałów w nowym podmiocie obejmuje Toka Burzyński Guzowski Sp. j., która posiada wieloletnie doświadczenie w projektowaniu, budowie, wdrożeniu i utrzymywaniu wysokowydajnych serwisów internetowych i aplikacji mobilnych. Efektem projektu ma być utworzenie systemów i rozwiązań z zakresu (IoT) Internetu Rzeczy. To już nie tylko smart lighting - to daleko idące rozwiązania dla świadomego konsumenta, zmierzające do świadomego użytkowania wielorakich, zintegrowanych systemów, obniżenie kosztów inwestycji w oświetlenie i inne systemy monitorujące, kosztów eksploatacji poprzez tzw. predictive maintenance, a także ograniczenie emisji CO2. Celem głównym projektu jest opracowanie układu inteligentnych czujników i systemu wykorzystującego sztuczną inteligencję (hardware i software) do wdrożenia w innowacyjnych rozwiązaniach zarządzania oświetleniem typu smart city. Projekt będzie komplementarny do realizowanego już przez LUG projektu badawczo - rozwojowego "Innowacyjny zestaw specjalistycznych opraw oświetleniowych do współpracy z inteligentnym systemem zarządzania – od badań do prototypów". Prace badawcze (badania przemysłowe i prace rozwojowe) będą realizowane w 3 etapach. Wartość projektu wynosi 4 899 356,61 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 2 123 671,26 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł.

	Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba nowych tematów badawczych podjętych przez ośrodki naukowe z inicjatywy przedsiębiorstw z obszarów inteligentnych specjalizacji regionu, - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną
GMG SP Z O.O.	Projekt: „Badania nad optymalizacją procesu efektywnego przetwarzania odpadów wielocząsteczkowych”. Projekt badawczy dotyczy przeprowadzenia badań przemysłowych i prac rozwojowych w celu wdrożenia nowych rozwiązań produktowych do własnej działalności gospodarczej. Przeważającą innowacją będzie - innowacyjność produktowa- będzie to innowacyjna instalacja do termicznego rozkładu odpadów wielocząsteczkowych. Prace badawcze będą prowadzone z wykorzystaniem rozwiązań objętych patentem P.218771 „sposób i instalacja do recyklingu opon”, który nie miał jeszcze swego zastosowania w gospodarce, a posiada znaczące rozwiązania w zakresie konstrukcyjnym. Wnioskodawca w ramach projektu utworzy komórkę B+R, w której zatrudnienie znajdą pracownicy naukowcy pracujący dla przemysłu i konstruktorzy. Przedmiotem projektu badawczego jest zaprojektowanie i wykonanie instalacji do celów badawczych, przeprowadzenie badań optymalizacyjnych dla obrotowych reaktorów poziomych, optymalizacja konstrukcji pod kątem płynności i ciągłości procesu technologicznego, bez żadnego źródła zasilania, badania procesu termolizy w układzie szczelnym w temp. do 380 C od 0,5 do max 3 bar. Dla prototypu instalacji składającej się z 9 obrotowych wymiennych reaktorów z opatentowaną kolumną rektyfikacyjną będą przeprowadzane badania sprawnościowe oraz badania frakcji poprocesowych, tj. frakcja stała i frakcja ciekła, przy zastosowaniu różnych konfiguracji wsadu. Głównym wsadem poddanym termicznemu rozkładowi będą różnego rodzaju odpady gumowe i opony. Celem realizacji projektu jest uzyskanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie sposobu przeprowadzenia procesu termolizy i konstrukcji instalacji które zostaną opatentowane i będą nowością w skali co najmniej krajowej i europejskiej. Wartość projektu wynosi 5 751 972,12 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 3 420 628,96 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną.
PROSPECTIVE Spółka z o.o.	Projekt: „Opracowanie innowacyjnego urządzenia do korekcji postawy SCTS (Spine Corect Teacher Stick), kompatybilnego z oprogramowaniem komputerowym Spine Care oraz aplikacją mobilną SpineApp w celu profilaktyki, rehabilitacji i leczenia bezinwazyjnego wad postawy ciała.” Przedmiotem projektu jest przeprowadzenie prac badawczo- rozwojowych w celu opracowania nowego produktu – urządzenia do korekcji postawy SCTS (Spine Corect Teacher Stick) wraz z weryfikacją rzetelności jego pomiarów oraz komfortu i jakości użytkowania. Urządzenie zintegrowane z bielizną typu podkoszulka i body, wkomponowane będzie w odzież codzienną, a także kompatybilne z oprogramowaniem komputerowym Spine Care oraz aplikacją mobilną SpineApp. Zakładane cele projektu zostaną osiągnięte dzięki przeprowadzeniu badań przemysłowych w ramach Etapu I, II i III oraz prac rozwojowych w ramach Etapu IV, zrealizowanych w okresie 1.07.2018 r – 30.06.2020 r. Dla skutecznej realizacji projektu niezbędne jest podjęcie zadań, obejmujących poniesienie kosztów bezpośrednich na wynagrodzenia dla zespołu badawczego, podwykonawstwa, odpłatnego korzystania ze środków trwałych i WNIP, koszty operacyjne związane z zakupem materiałów do opracowania produktu, koszty związane z dokonaniem zgłoszenia patentowego, koszty administracyjne uzyskania zgody komisji

	bioetycznej na przeprowadzenie testów klinicznych. Ponadto zostaną poniesione koszty pośrednie związane z wynajmem powierzchni w Gorzowie Wielkopolskim oraz kosztami wynagrodzeń wraz z zapłaconymi kosztami pracy personelu zarządzającego projektem oraz personelu wsparcia (grupy testowej). Ponadto w wyniku realizacji projektu, nastąpi wzrost liczby etatów badawczych o 2 osoby. Wartość projektu wynosi 6 264 893,90 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 4 552 344,10 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Zdrowie i jakość życia Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną.
Lubuski Ośrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych w Kalsku	Realizacja projektów B+R dla branży spożywczej. Wsparcie badań eksperymentalnych, prac rozwojowych i wdrożeniowych poprzez realizację projektów B+R na terenie Ośrodka. Nakłady poniesione 350 000 zł.
Działanie strategiczne nr 2. Wsparcie doradcze i szkoleniowe dla osób innowacyjnych	
Podmiot realizujący	Inicjatywa
Zakład Wielobranżowy "GALWANIZERNA" Sp. z o.o.	Projekt: „Badanie i rozwój technologii powłok galwanicznych”. Projekt dotyczy przeprowadzenia prac badawczo – wdrożeniowych przez Zakład Wielobranżowy "Galwanizernia" sp. z o. o., obejmujących badania przemysłowe i eksperymentalne prace rozwojowe w oparciu o posiadane koncepcje technologiczne i know-how. Plan prac B+R został podzielony na 6 etapów obejmujące: opracowanie technologii nanoszenia powłok niklowych i niklowo-chromowych w skali laboratoryjnej i półprzemysłowej; wdrożenie technologii w skali przemysłowej, zlecenie zewnętrznej jednostce badawczej badania powłok i opracowania wytycznych przy definiowaniu procedur badania powłok, badanie przebiegu procesu technologicznego oraz zarządzanie projektem i rozpowszechnianie wyników badań”. Zebrane wyniki posłużą do przygotowania zgłoszenia patentowego dotyczącego zmiany procesu produkcyjnego nakładania powłok galwanicznych. Oczekiwany efekt realizacji projektu jest wdrożenie uzyskanych wyników badań w procesie wytwarzania i nakładania powłok galwanicznych, w tym udoskonalenie ciągu technologicznego w celu optymalizacji procesu produkcji. Zostaną wprowadzone innowacje: dwie procesowe: wprowadzenie udoskonalonej technologii nakładania powłoki z niklu mikro-spękanego i pół-błyszczącego oraz jedna produktowa: nowa generacja tłumików i części układu wydechowego. Innowacje będą miały charakter międzybranżowy. Będą łączyły wszystkie obszary Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji Województwa Lubuskiego. Wzrośnie potencjał badawczy Wnioskodawcy poprzez powiększenie personelu badawczego o jedną osobę (zatrudnienie jednej osoby w wymiarze 1/1 etatu na stanowisko badawcze) w Laboratorium Badań Powłok Galwanicznych. W okresie trwałości rezultatów projektu, tj. w ciągu 3 lat od płatności końcowej wyniki badań będą szeroko rozpowszechniane podczas dwóch konferencji (naukowych lub technicznych), zostaną opublikowane w co najmniej 2 czasopismach naukowych lub technicznych dotyczących branży inżynierii materiałowej. Wartość projektu wynosi 793 131,20 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 525 684,90 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL:

	- Liczba innowacji o charakterze międzybranżowym, łączącym obszary specjalizacji, które otrzymały wsparcie - Liczba innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up, które otrzymały wsparcie na rozpoczęcie lub rozwój działalności w podziale na inteligentne specjalizacje regionu - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie informacyjne, doradcze lub finansowe na zabezpieczenie wytwarzanej własności intelektualnej - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na uruchomienie lub wyposażenie działów B+R.
Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy „Interior”	Inkubator Innowacji – kontynuacja działania centrum inkubacji i akceleracji startupów w Parku Technologicznym Interior. Projekt polega na utworzeniu Inkubatora Innowacji w Parku Technologicznym Interior, uzupełniającego ofertę klasycznego inkubatora, udostępniającego pomieszczenia dla firm. Będzie to miejsce, które w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby (ankiety, listy intencyjne, lista 100 pomysłów do objęcia wsparciem), realizować będzie proinnowacyjne usługi doradcze w procesie Preinkubacji, Inkubacji i Akceleracji. Jego celem jest stworzenie ekosystemu, świadczącego kompleksowe usługi, w wyniku których lubuskie MŚP osiągną dojrzałość oraz zdolność do samodzielnego funkcjonowania na rynku. Priorytetowo będą traktowane startupy, czyli firmy działające do 3 lat. Projekt ma charakter nieinfrastrukturalny. Wykorzystuje bogate zasoby rzeczowe i imponujące doświadczenie we wspieraniu startupów Parku Interior, w którym działa m.in. fundusz seed capital oraz Sieć Aniołów Biznesu. Proinnowacyjne usługi doradcze będą składać się z 3 etapów. Pierwszy to Preinkubacja oznaczająca tworzenie Prototypu Modelu Biznesowego wykorzystującego The Business Model Canvas. Drugi to Inkubacja, czyli cykl doradczy, związany z tematyką wdrażania rozwiązań technologicznych, internacjonalizacją, czy poszukiwaniem nowych modeli biznesowych. Trzeci to Akceleracja, czyli przygotowanie do fizycznego wdrożenia przedsięwzięcia za pomocą finansowania Aniołów Biznesu, crowdfundingu, czy mechanizmów rynku kapitałowego. Wartość projektu wynosi 682 681,14 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 571 647,63 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up, które otrzymały wsparcie na rozpoczęcie lub rozwój działalności w podziale na inteligentne specjalizacje regionu
Lubuski Ośrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych w Kalsku	Wsparcie doradcze i szkoleniowe Wsparcie wykorzystania innowacyjnych technologii w przemyśle spożywczym poprzez prowadzenie szkoleń praktycznych dla przedsiębiorców z zakresu przetwórstwa spożywczego. Wartość wyniosła 10 000 zł. Wymieniona aktywność wpisuje się w cel powołania ośrodka.
Działanie strategiczne 3. Rozwój narzędzi ukierunkowanych na pozyskiwanie doświadczeń (misje, wizyty studyjne, dobre praktyki)	
Podmiot realizujący	Inicjatywa

Realizacja zaplanowanego na lata 2016-2018, projektu pt. **„Promocja gospodarcza województwa lubuskiego poprzez organizację i udział w zagranicznych targach i misjach gospodarczych”**.

Przedmiotem projektu były działania promujące lubuskich przedsiębiorców na perspektywicznych rynkach eksportowych, zaliczanych do inteligentnych specjalizacji wyznaczonych w PRI WL. Wyjazdy przygotowywano etapami od rekrutacji poprzez realizację zadania po spotkanie podsumowujące. Rekrutacja miała charakter otwarty i skierowana była do wszystkich przedsiębiorców z kategorii MŚP i posiadających siedzibę w Województwie Lubuskim.

W roku 2018 zorganizowano 5 misji samorządowo-gospodarczych, w tym na targi Hannover Messe (Niemcy), do Murcji i Barcelony (Hiszpania), Paryża (Francja), Bukaresztu i Kluż-Napoka (Rumunia) oraz Londynu (Wielka Brytania). W wyjazdach udział wzięło ponad 40 przedsiębiorców z branż: metalowej, elektrotechnicznej, budowy maszyn, meblowej, sektora IT i e-commerce oraz turystycznej. W wyniku spotkań b2b, organizowanych podczas wymienionych misji zagranicznych, uczestniczące w nich firmy:

- nawiązały kontakty z firmami zagranicznymi, polskimi, w tym lubuskimi - pozostałymi uczestnikami misji - z którymi wcześniej nie prowadziły współpracy,
- podjęły rozmowy nt. sprzedaży swoich wyrobów chłodniczych, maszyn oraz usług IT. Ponadto jedna firma branży metalowej podpisała kontrakt podczas targów Hannover Messe, a kolejna z branży e-commerce rozpoczyna sprzedaż internetową zabawek na rumuńskiej platformie Emag.ro,
- firmy z branży HORECA: odnotowały zwiększenie liczby gości z Hiszpanii, nawiązały współpracę z producentami win oraz negocjują kontrakty na sprzedaż mebli do hoteli.

W strukturze departamentu odpowiedzialnego za realizację projektu (Departament Przedsiębiorczości i Strategii Marki) funkcjonują: Centrum Obsługi Inwestora (COI) i Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów (COIE), które oferują usługi informacyjne dla przedsiębiorców-eksporterów i inwestorów. W 2018 roku zorganizowały one 6 spotkań informacyjnych dla eksporterów, w których uczestniczyło 92 przedsiębiorców oraz udzielono ok. 100 usług informacyjnych dotyczących możliwości eksportowych na rynkach zagranicznych, ponadto obsłużono 45 projektów inwestycyjnych.

Finansowanie w ramach środków własnych, środków unijnych, ponadto z budżetów JST oraz udział własny podmiotów gospodarczych. Wartość wydatkowanych środków w 2018 roku wyniosła:

- w ramach projektu pt.: „Promocja gospodarcza województwa lubuskiego poprzez organizację i udział w zagranicznych targach i misjach gospodarczych” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego - Lubuskie 2020: 855 628,55 zł,
- za organizację cyklu spotkań informacyjnych dla przedsiębiorców z zakresu eksportu i inwestycji poza granicami RP: 54 900,00 zł,

Poniesione nakłady w roku 2018 - 910 528,55 zł, z udziałem środków UE

Uczestnicy misji zagranicznych w latach 2016 - 2018 w podziale na inteligentne specjalizacje:

- Innowacyjny Przemysł - 84 (73,68%)
- Zdrowie i jakość życia - 18 (15,79%)
- Zielona Gospodarka - 12 (10,53%)
- w tym w 2018 r.:
- Innowacyjny Przemysł - 32 (68,08%)

	- Zdrowie i jakość życia - 10 (21,28%) - Zielona Gospodarka - 5 (10,64%) Inicjatywy wpisują się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego Zielona Gospodarka, Zdrowie i Jakość Życia, Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorców, którzy wzięli udział w targach, misjach i wizytach studyjnych.
Działanie strategiczne 4. Wsparcie wykorzystywania przez przedsiębiorstwa instrumentów ochrony własności intelektualnej	
Gorzowska Fabryka Maszyn CADWIT Sp. z o.o.	Projekt: "Dywersyfikacja działalności firmy CADWIT Gorzowska Fabryka Maszyn Sp.z o.o. poprzez utworzenie infrastruktury badawczo rozwojowej B+R". Projekt dotyczy utworzenia działu badawczo rozwojowego (B+R) w firmie Gorzowska Fabryka Maszyn CADWIT sp. z o.o. Firma ma obecnie ugruntowaną pozycję na lokalnym rynku projektowania i budowania maszyn dla przemysłu metalowego, drzewnego i meblarskiego. Bazując na doświadczeniu Działu Technicznego firmy, współpracy badawczej z ZUT w Szczecinie oraz GOT, dalszy rozwój firmy uwarunkowano wprowadzaniem innowacyjności do projektowanych i modernizowanych urządzeń. Będzie to możliwe przez utworzenie działu B+R dostosowanego sprzętem badawczym do profilu działalności firmy w zakresie pomiarów wielkości geometrycznych oraz parametrów środowiskowych. Ponadto uzupełnienie oprogramowania w firmie o licencję na programy służące do badań symulacyjnych z zakresu m.in. kinematyki, statyki, dynamiki konstrukcji, kontaktu, termiki oraz przepływów, pozwolą na ulepszanie istniejących i opracowywanie nowych innowacyjnych rozwiązań. Działania takie wymagają również zapewnienia przez dział B+R ochrony własności intelektualnej. W wyniku tych działań możliwe jest zmniejszenie materiałochłonności, zwiększenie wydajności oraz minimalizacja zużycia energii maszyn, ograniczając niekorzystne oddziaływanie na środowisko. Tak projektowane maszyny wyznaczają nowe standardy, czyniąc korzystających z nich przemysł innowacyjnym. Podejście takie jest możliwe dzięki prowadzeniu prac B+R (badawczo-rozwojowych) w zakresie projektowania i wytwarzania maszyn. Dodatkowo dywersyfikacja działalności firmy, w postaci usług modernizacji maszyn znajdujących się na rynku, tzn. automatyzacji systemów produkcyjnych, zwiększania ich wydajności, zapewnienie bezpieczeństwa eksploatacji i minimalizacja oddziaływań środowiskowych, wymaga prowadzenia na nich pomiarów i badań eksperymentalnych. Kadra techniczna w firmie posiada wiedzę i kompetencje do prowadzenia takich prac, co jest udokumentowane współpracą w ramach prac badawczych prowadzonych na Wydziale Inżynierii Mechanicznej i Mechatroniki ZUT w Szczecinie. Wartość projektu wynosi 506 740,00zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 220 219,43 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie informacyjne, doradcze lub finansowe na zabezpieczenie wytwarzanej własności intelektualnej - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na uruchomienie lub wyposażenie działów B+R - Liczba nowych tematów badawczych podjętych przez ośrodki naukowe z inicjatywy przedsiębiorstw z obszarów inteligentnych specjalizacji regionu.

Przedsiębiorstwo Produkcji Katalizatorów Lindo Catsystem sp. z o.o.	Opracowanie innowacyjnego układu oczyszczania spalin z cząstek stałych (filtra) do silników z bezpośrednim wtryskiem benzyny w zakładzie Lindo Catsystem w Gorzowie Wielkopolskim. Projekt dotyczy opracowania innowacyjnego układu oczyszczania spalin z cząstek stałych (filtra) do silników z bezpośrednim wtryskiem benzyny. Innowacyjność opracowanego filtra będzie polegała na wykorzystaniu nowo opracowanego nośnika i warstwy katalitycznej, bazującej na nanometrycznych materiałach katalitycznych oraz na odpowiednio opracowanej konstrukcji, zapewniającej efektywniejsze utlenianie cząstek stałych. Efektem będzie układ charakteryzujący się dużą skutecznością oczyszczania spalin z cząstek stałych (szczególnie w aspekcie ich liczby - PN) dla silników o zapłonie iskrowym z wtryskiem bezpośrednim, wymaganych do spełnienia przyszłych norm emisji spalin EURO. W związku z tym przewiduje się wykonanie badań mających na celu identyfikację emisji związków gazowych oraz cząstek stałych w zakresie masy i liczby w warunkach rzeczywistej eksploatacji drogowej oraz w testach laboratoryjnych za pomocą unikatowej aparatury typu PEMS. Badaniom będą poddane nowoczesne silniki benzynowe, których praca wiąże się ze znaczną emisją cząstek stałych, niebezpiecznych dla zdrowia ludzi. Badania przemysłowe będą obejmowały warunki stacjonarne jak i rzeczywiste warunki eksploatacji pojazdów. Na podstawie tych badań dobrana zostanie metodologia doboru filtrów, w tym materiał, z którego zostanie wykonana jego wewnętrzna konstrukcja, a przede wszystkim warstwa katalityczna odpowiadająca za proces dopalania cząstek stałych. Połączenie działania warstwy katalitycznej, bazującej na nanomateriałach oraz turbulencji zapewniającej przenikanie spalin w głąb warstw katalitycznych i materiału porowatego przyczyni się do zwiększenia sprawności działania układu. Zgodnie z założeniami projektu planowane jest dokonanie dwóch zgłoszeń patentowych. Wartość projektu wynosi 5 231 474,19 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 3 587 652,73 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorców, którzy wzięli udział w targach, misjach i wizytach studyjnych. - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie informacyjne, doradcze lub finansowe na zabezpieczenie wytwarzanej własności intelektualnej. - Liczba nowych tematów badawczych podjętych przez ośrodki naukowe z inicjatywy przedsiębiorstw z obszarów inteligentnych specjalizacji region.
Organizacja Pracodawców Ziemi Lubuskiej	Bon na Innowacje - wsparcie lubuskich przedsiębiorstw MŚP w zakresie badań, rozwoju i wdrożeń. Przedmiotem projektu jest udzielenie wsparcia finansowego w postaci bonów na innowacje, lubuskim przedsiębiorstwom MŚP, na przeprowadzenie prac badawczo-rozwojowych, wdrożeniowych i doradczych. MŚP uzyskają dostęp do najnowszych rozwiązań technicznych, technologicznych, naukowych i biznesowych oraz możliwość zastosowania ich we własnej praktyce gospodarczej. Transfer wiedzy i doświadczenia ze sfery B+R, oraz okołobiznesowej, spowoduje pobudzenie potencjału innowacyjnego i podniesienie konkurencyjności MŚP. Maks. wartość 1 bonu to kwota poniżej 100 000,00 zł w przypadku wsparcia na usługę badawczą, związaną z wdrożeniem prac B+R, opracowania lub wdrożeniowego produktu/usługi/technologii oraz kosztów uzyskania ochrony praw wł. przemysłowej. Natomiast w przypadku wsparcia na usługę doradczą, maksymalna wartość 1 bonu to kwota poniżej 20 000,00 zł. Poziom dofinansowania wyniesie maksymalnie 85%. MŚP zobowiązane będą do wniesienia min. 15% wkładu własnego. Ponadto w ramach Projektu MŚP uzyskają

	wsparcie doradcze świadczone przez brokerów innowacji, np. przy wyborze wykonawcy usługi, bądź w procesie transferu wiedzy i technologii. Wartość projektu wyniosła 7 603 212,84 zł, a dofinansowanie 6 462 730,90 zł. Działalność OPZL w obszarze przyznawania wsparcia łącznie poprzez instrumenty: Voucher, Bon na innowacje - 1 edycja, Bon na innowacje - 2 edycja, razem 244 umowy w podziale na inteligentne specjalizacje przedstawia się następująco: - Innowacyjny przemysł - 107 wniosków (44%) - Zdrowie i jakość życia - 45 wniosków (18%) - Zielona gospodarka - 92 wnioski (38%). Inicjatywy wpisują się w Inteligentne Specjalizacje województwa lubuskiego Zielona Gospodarka, Zdrowie i Jakość Życia, Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorców, którzy wzięli udział w targach, misjach i wizytach studyjnych. - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie informacyjne, doradcze lub finansowe na zabezpieczenie wytwarzanej własności intelektualnej.
Działanie strategiczne 5. Kontynuacja procesu przedsiębiorczego odkrywania	
Departament Przedsiębiorczości i Strategii Marki - Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego	Opracowanie ankiety pn. B+R w działalności firmy 2019. Przeprowadzona na przełomie stycznia / lutego 2019 roku ankieta wśród przedsiębiorców z sektora MŚP miała na celu zebranie informacji nt. kierunków działań B+R realizowanych w 2018 r. przez firmy oraz o ich planach na lata 2019-2023. Ankieta została rozesłana do 150 podmiotów. Spośród badanych, 61% respondentów podało, że prowadzenie działań B+R pozwala im na wprowadzenie przez firmy na rynek nowych rozwiązań i / lub nowych produktów. Badania są prowadzone przez coraz większe zespoły w ramach struktury firmy, ale nadal współpraca z jednostkami badawczymi jest niezbędna do przeprowadzenia m.in.: eksperymentów, pomiarów oraz tworzenia projektów. W ankietach wymieniono łącznie 13 ośrodków w Polsce, z którymi współpracują lubuskie firmy. Badania B+R pozwoliły na wprowadzenie innowacji w takich branżach jak: elektronika, energoelektronika i mechanika, energetyka, budowa maszyn i urządzeń, elektromobilność, produkcja tworzyw sztucznych, papieru, mebli i wyrobów medycznych oraz branży spożywczej. W przypadku przyszłych planów badawczych firmy kierują się w stronę branż odlewniczej, energetycznej, wydobywczej, cementowej, komunalnej, elektromobilności, tekstylnej, spożywczej, ponadto kompozytów polimerowych oraz gospodarki o obiegu zamkniętym. Za wiodące obszary o dużym potencjale innowacyjności firmy wskazały na: zrównoważoną energetykę, następnie przemysł metalowo – maszynowy oraz obszar surowców naturalnych i gospodarki odpadami. Firmy wskazały na to czego brakuje w województwie lubuskim, wymieniając brak: - kapitału i kadry, zaplecza naukowego (uczelni technicznej)/silnego ośrodka naukowego, centrum aktywizacji biznesu, dostępu do informacji dla przedsiębiorców, prostych zasad wsparcia start-up'ów, - wsparcia w zakresie transferu know-how oraz wsparcia w zakresie certyfikacji nowych produktów (laboratoria akredytowane), - wsparcia i chęci podjęcia współpracy ze strony Uniwersytetu Zielonogórskiego, jako jednostki naukowej z firmami mikro i małymi, które dysponują jedynie małym zapleczem i nie są znanymi markami. Według przedsiębiorców świadczy to o niedocenianiu potencjału koncepcyjnego i kreatywności niewielkich podmiotów. Uczelnie powinny zaangażować się we współpracę zarówno z małymi jak i z dużymi, silnymi podmiotami z uznaną marką.

Zachodnia Izba Przemysłowo-Handlowa	Lubuski Lider Biznesu oraz Lubuski Lider Innowacji . Konkurs dla firm którego celem jest promocja przedsiębiorczości oraz wyróżnianie najbardziej innowacyjnych firm w Lubuskiem. Przedsięwzięcie realizuje również Działanie operacyjne 3. Rozwój narzędzi ukierunkowanych na pozyskiwanie doświadczeń (misje, wizyty studyjne, dobre praktyki).
Działanie strategiczne 6. Wzmocnienie współpracy międzybranżowej	
BIOT SP. Z O.O	Inteligentne układy sensoryczne do zarządzania oświetleniem w rozwiązaniach od smart lighting do smart city. Badania i prototypowanie. Najnowsze badania naukowe na świecie w branży oświetleniowej wskazują, nie tylko na potrzebę racjonalizacji oświetlenia przestrzeni (zewnętrznej i wewnętrznej) z zastosowaniem inteligentnych systemów sterowania oświetleniem, ale wychodzą daleko poza smart lighting, oczekując integracji różnych systemów, by w ten sposób obniżyć koszty inwestycyjne oświetlenia i zarządzania systemami. LUG – wiodący producent profesjonalnych opraw i systemów oświetleniowych o wysokich parametrach technicznych – poszukuje innowacyjnych rozwiązań w zakresie racjonalizacji oświetlenia, łącząc tradycyjne potrzeby klientów z postępem technologicznym w branży i zapewniając jednocześnie równowagę między jakością światła, efektywnością energetyczną oraz integracją systemów zarządzających oświetleniem. W tym celu powołuje do życia nowy podmiot BIOT Sp. z o.o. z - spółkę zależną od LUG. Efektem projektu ma być utworzenie systemów i rozwiązań z zakresu (IoT) Internetu Rzeczy. To daleko idące rozwiązania dla świadomego konsumenta, zmierzające do świadomego użytkowania wielorakich, zintegrowanych systemów, obniżenie kosztów inwestycji w oświetlenie i inne systemy monitorujące, kosztów eksploatacji poprzez tzw. predictive maintenance (konserwację profilaktyczną), a także ograniczenie emisji CO2. Celem głównym projektu jest opracowanie układu inteligentnych czujników i systemu wykorzystującego sztuczną inteligencję (hardware i software) do wdrożenia w innowacyjnych rozwiązaniach zarządzania oświetleniem typu smart city. Projekt będzie komplementarny do realizowanego już przez LUG projektu badawczo - rozwojowego. Wartość projektu wynosi 4 899 356,61 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 2 123 671,26 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba innowacji o charakterze międzybranżowym, łączącym obszary specjalizacji, które otrzymały wsparcie.
Zakład Wielobranżowy "GALWANIZERNA" Sp. z o.o.	Lubuskie ekoinnowacyjne powłoki galwaniczne odpowiedzią na potrzebę międzynarodowego rynku motoryzacji. W odpowiedzi na rodzące się zapotrzebowanie odbiorców, Zakład Wielobranżowy "Galwanizernia" Sp. z o.o. w Żaganiu, wprowadza na międzynarodowy, motoryzacyjny rynek dwie ekoinnowacyjne powłoki galwaniczne. Będzie to możliwe dzięki zastosowaniu innowacyjnych procesów wdrożonych (po raz pierwszy w naszym regionie) oraz zakupie w pełni zautomatyzowanej linii technologicznej z wbudowanymi technologiami TIK. Dzięki realizacji projektu firma osiągnie dywersyfikację działalności, zwiększy moce produkcyjne, zwiększy sprzedaż, obniży ryzyko prowadzenia działalności. Wprowadzając innowacje na poziomie międzynarodowym "odskoczy" od konkurencji. Efektem wdrożenia nowych procesów nakładania powłok galwanicznych będzie eliminacja szkodliwych dla środowiska i zdrowia człowieka związków i nadanie powłokom nowych cechy, tak oczekiwanych przez producentów samochodów - większa odporność korozyjna, powtarzalna równomierność warstwy powłoki nawet na małych detalach, większa

	twierdzenie i doskonała przyczepność nakładanych w następnych procesach uszczelnień, lakierów i farb. Oferta będzie skierowana do światowych koncernów branży motoryzacyjnej produkujących elementy do globalnych marek motoryzacyjnych. Wartość projektu wynosi 3 941 038,66 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 1 439 500,00 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba innowacji o charakterze międzybranżowym, łączącym obszary specjalizacji, które otrzymały wsparcie - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną
TAPPARELLA	Wdrożenie innowacyjnych produktów w firmie Tapparella S.C. na bazie wprowadzenia technologii termicznych powłok izolacyjnych. Głównym celem projektu jest wdrożenie innowacji produktowej, która przyczyni się do rozwoju profesjonalnego, konkurencyjnego na rynku krajowym i międzynarodowym przedsiębiorstwa TAPPARELLA S.C., zlokalizowanego na terenie województwa lubuskiego. Cel zostanie osiągnięty poprzez budowę hali oraz zakup nowoczesnych i wysoko wydajnych środków trwałych. Przedmiotem projektu będzie wdrożenie w przedsiębiorstwie nowych produktów: rolety i żaluzje z powłoką termoizolacyjną oraz usługi pokrywania rolet i żaluzji powłoką termoizolacyjną. W celu wprowadzenia ww. innowacji Wnioskodawca, w pierwszym etapie projektu, wybuduje halę, natomiast w drugim etapie, dokona zakupu środków trwałych w postaci linii technologicznych do produkcji rolet zewnętrznych i żaluzji wewnętrznych oraz linii do nanoszenia powłoki termoizolacyjnej. W ramach zakresu rzeczowego, Wnioskodawca dokona zakupu monitoringu odpowiedzialnego za śledzenie parametrów pracy parku maszynowego z możliwością informowania o ewentualnych błędach i awariach, stanowiącego narzędzie o charakterze informacyjnym i komunikacyjnym dostarczające Wnioskodawcy informacji dotyczących pracy urządzeń oraz postępu produkcji. W ostatnim etapie projektu, Wnioskodawca dokona przeszkolenia nowo zatrudnionej kadry pracowniczej oraz zrealizuje promocję projektu. Wartość projektu wynosi 1 947 858,75 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 891 993,75 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba innowacji o charakterze międzybranżowym, łączącym obszary specjalizacji, które otrzymały wsparcie - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną
Advanced Graphene Products Sp. z o.o.	Czujniki procesowe na bazie grafenu HSMG. Celem kontynuowanego projektu jest opracowanie pierwszych na świecie czujników procesowych na bazie grafenu HSMG i zaoferowanie na rynku licencji na ich produkcję. Powstałe w wyniku prac B+R produkty: czujniki kriogeniczne, czujniki pola magnetycznego, czujniki do pomiaru zawartości wodoru i tlenu oraz czujniki UV, będą stanowiły przełom dla obecnie istniejących produktów. Opracowany produkt pozwoli wyróżnić się Spółce ADVANCED GRAPHENE PRODUCTS i potwierdzić wysoką wartość posiadanego know-how w branży, w skali ogólnopolskiej. Realizacja projektu przebiegać będzie przez następujące etapy: 1. Wytwarzanie grafenu HSMG na potrzeby projektu.

	2. Opracowanie metod transferu grafenu zoptymalizowanych pod kątem czystości i morfologii powierzchni dla zastosowań w sensoryce. 3. Zbadanie właściwości funkcjonalnych grafenu dla sensoryki. 4. Opracowanie prototypów czujników. 5. Badania funkcjonalne prototypów czujników. Wartość projektu wynosi 4 923 311,00 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 3 275 470,19 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba innowacji o charakterze międzybranżowym, łączącym obszary specjalizacji, które otrzymały wsparcie. - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną.
Zakład Wielobranżowy "Galwanizernia" Sp. z o.o.	„Badanie i rozwój technologii powłok galwanicznych”. Projekt dotyczy przeprowadzenia prac badawczo-wdrożeniowych przez Zakład Wielobranżowy Galwanizernia” sp.z o. o., obejmujących badania przemysłowe i eksperymentalne prace rozwojowe w oparciu o posiadane koncepcje technologiczne i know-how. Plan prac B+R został podzielony na 6 etapów obejmujących: opracowanie technologii nanoszenia powłok niklowych i niklowo-chromowych w skali laboratoryjnej i półprzemysłowej; wdrożenie technologii w skali przemysłowej, zlecenie zewnętrznej jednostce badawczej badania powłok i opracowania wytycznych przy definiowaniu procedur badania powłok, badanie przebiegu procesu technologicznego oraz zarządzanie projektem i rozpowszechnianie wyników badań. Zebrane wyniki posłużą do przygotowania zgłoszenia patentowego dotyczącego zmiany procesu produkcyjnego nakładania powłok galwanicznych. Oczekiwanym efektem realizacji projektu jest wdrożenie uzyskanych wyników badań w procesie wytwarzania i nakładania powłok galwanicznych, w tym udoskonalenie ciągu technologicznego w celu optymalizacji procesu produkcji. Zostaną wprowadzone innowacje: dwie procesowe -wprowadzenie udoskonalonej technologii nakładania powłoki z niklu mikro-spękanego i pół-błyszczącego oraz jedna produktowa – nowa generacja tłumików i części układu wydechowego. Innowacje będą miały charakter międzybranżowy. Będą łączyły wszystkie obszary RIS WL. Wzrośnie potencjał badawczy Wnioskodawcy poprzez powiększenie personelu badawczego o jedną osobę (zatrudnienie jednej osoby w wymiarze 1/1 etatu na stanowisko badawcze) w Laboratorium Badań Powłok Galwanicznych. W okresie trwałości rezultatów projektu, tj. w ciągu 3 lat od płatności końcowej, wyniki badań będą szeroko rozpowszechniane podczas dwóch konferencji (naukowych lub technicznych), zostaną opublikowane w co najmniej 2 czasopismach naukowych lub technicznych dotyczących branży inżynierii materiałowej. Wartość projektu wynosi 793 131,20 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 525 684,90 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie informacyjne, doradcze lub finansowe na zabezpieczenie wytwarzanej własności intelektualnej - Liczba innowacji o charakterze międzybranżowym, łączącym obszary specjalizacji, które otrzymały wsparcie - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na uruchomienie lub doposażenie działów B+R

	- Liczba nowych tematów badawczych podjętych przez ośrodki naukowe z inicjatywy przedsiębiorstw z obszarów inteligentnych specjalizacji regionu
Zakład Wielobranżowy "GALWANIZERNA" Sp. z o.o.	Rozbudowa budynku i zakup wyposażenia laboratorium dla badań innowacyjnych powłok galwanicznych dla przemysłu motoryzacyjnego Projekt dotyczy zwiększenia zdolności produkcyjnych istniejącego Zakładu Wielobranżowego "Galwanizernia" sp. z o.o. w Żaganiu przez rozbudowę budynku, zakup wyposażenia Laboratorium do badań innowacyjnych powłok galwanicznych, na potrzeby prowadzenia badań wg indykatywnego planu prac B+R, których wyniki będą miały zastosowanie rynkowe, w przemyśle motoryzacyjnym i metalowym. Projekt obejmuje realizację 4 zadań: 1.Przygotowanie do realizacji projektu: dokumentacji technicznej i przetargowej; 2.Przebudowa budynku hali produkcyjnej na potrzeby Laboratorium: roboty budowlane, prace ziemne, montażowe, instalacje do wytwarzania wody destylowanej, demineralizowanej, sprężonego powietrza, acetyleny, budowa odciągów do dygestorium, wykończeniowe, dostosowanie obiektu i pomieszczeń hali nr 1 do uruchomienia aparatury B+R, modernizacja pomieszczeń do specyficznych wymogów technicznych do prowadzenia działalności B+R, zagospodarowanie terenu przyległego. 3. Zakup i montaż wyposażenia Laboratorium; 4. Zarządzanie i promocja projektu. Projekt będzie realizowany we współpracy z uczelnią publiczną – Instytutem Inżynierii Materiałowej, WIMiM, ZUT w Szczecinie. Prowadzone będą multidyscyplinarne badania z zakresu chemii, fizyki, inżynierii materiałowej, które pozwolą na opracowanie technologii osadzania powłok galwanicznych o podwyższonych właściwościach antykorozyjnych uzyskanych dzięki planowanej, kontrolowanej budowie mikro-strukturalnej. Ich efektem będzie opracowanie, wdrożenie do produkcji nowej generacji powłok o podwyższonej funkcjonalności. Wdrożenie tej technologii pozwoli na otrzymanie produktów o nowych i udoskonalonych właściwościach zwiększających żywotność i niezawodność elementów urządzeń mechanicznych o głównym zastosowaniu w motoryzacji. Efekty projektu: wzrost bezpieczeństwa użytkowania pojazdów, poprawa standardów życia, wpisuje się w politykę zrównoważonego rozwoju. Badania będą dotyczyły udoskonalenia i wdrażania nowego wielkoprzemysłowego procesu technologicznego kompatybilnego ze standardem BAT. Wartość projektu wynosi 2 655 816,00zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 1 035 720,00zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba innowacji o charakterze międzybranżowym, łączącym obszary specjalizacji, które otrzymały wsparcie.

3.4.3. Cel operacyjny 3: Zwiększenie inwestycji w innowacje.

Następny, Cel operacyjny **Zwiększenie inwestycji w innowacje** dotyczy wsparcia udziału firm w działalność innowacyjną oraz rozwoju ich działów B+R, a ponadto wskazuje na potrzebę partnerstwa oraz prowadzenia badań wykonywanych w oparciu o popyt środowiska gospodarczego. Realizacja celu

ma za zadanie zwiększać możliwości finansowe przedsiębiorstw w obszarze nakładów na działalność B+R i innowacje oraz wspierać ich inwestycje konieczne dla takiej działalności.

Dla realizacji wspomnianego powyżej celu odnotowano następujące przykłady aktywności (metoda doboru projektów jest identyczna jak w przypadku Celu operacyjnego 1):

Cel operacyjny 3. Zwiększenie inwestycji w innowacje	
Działanie strategiczne 1. Premiowanie działań realizowanych w partnerstwie	
Podmiot realizujący	Inicjatywa
AGRAPAK sp. z o.o.	Opracowanie na terenie miejscowości Łagodzin innowacyjnej technologii wytwarzania „Siary idealnej” dla cieląt i „Siary suplement diety” dla ludzi. Przedmiotem projektu jest przeprowadzenie prac badawczo-rozwojowych w celu opracowania i wdrożenia preparatów z siary bydłowej, które znajdą zastosowanie, jako preparat paszowy dla cieląt i jako surowiec do produkcji suplementów diety, przy wykorzystaniu innowacyjnej, w skali świata, technologii przetwarzania surowca z I, II i III doju. Najważniejsze etapy prac B+R w projekcie: 1-Opracowanie procesu przetwarzania siary w celu wytworzenia produktu weterynaryjnego i suplementów diety (Badania Przemysłowe) 2-Opracowanie metody produkcji suplementu diety i dopracowanie metody filtracji membranowej (Badania Przemysłowe) 3-Prace nad metodologią przetwarzania siary i potwierdzeniem kluczowych cech funkcjonalnych preparatu (Badania Przemysłowe) 4-Opracowanie koncepcji technicznej prototypów (Prace Rozwojowe) 5-Budowa prototypów urządzeń i wykonanie testów technologii (Prace Rozwojowe). Lider projektu wdroży do własnej produkcji innowacyjne produkty - „Siara Idealna” oraz „Siara Suplement” - będące wynikiem prac badawczo-rozwojowych, jak i technologię ich wytwarzania. Powodzenie projektu gwarantuje zaangażowanie partnerów - Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu i INTERMASZ- Filtracja membranowa, a także kluczowych podwykonawców, którzy w swoich zasobach posiadają niezbędny sprzęt i wykwalifikowaną kadrę, doświadczoną w analogicznych badaniach- Instytut Chemii i Techniki Jądrowej w Warszawie. Wartość projektu wynosi 7 538 334,67 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 4 759 577,97 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Zdrowie i jakość życia. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba nowych tematów badawczych podjętych przez ośrodki naukowe z inicjatywy przedsiębiorstw z obszarów inteligentnych specjalizacji regionu - Liczba projektów innowacyjnych, które otrzymały wsparcie, realizowanych w konsorcjach naukowo-przemysłowych
Działanie strategiczne 2. Wsparcie inwestycji przedsiębiorstw w działalność innowacyjną	
Podmiot realizujący	Inicjatywa
Prospective spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Opracowanie innowacyjnego urządzenia do korekcji postawy SCTS (Spine Corect Teacher Stick), kompatybilnego z oprogramowaniem komputerowym Spine Care oraz aplikacją mobilną SpineApp w celu profilaktyki, rehabilitacji i leczenia bezinwazyjnego wad postawy ciała. Przedmiotem projektu jest przeprowadzenie prac badawczo- rozwojowych w celu opracowania nowego produktu- urządzenia do korekcji postawy SCTS (Spine Corect Teacher Stick) wraz z weryfikacją rzetelności jego pomiarów oraz komfortu i jakości użytkowania. Wartość projektu wynosi 6 264 893,90 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 4 552 344,10 zł.

	Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Zdrowie i jakość życia. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną Projekt realizuje również Cel operacyjny 2. Wzrost postaw proinnowacyjnych w przedsiębiorstwach; Działanie strategiczne 1. Tworzenie zachęt do zachowań innowacyjnych poprzez współfinansowanie prac B+R odpowiadającego potrzebom rynku.
Zachodnia Izba Przemysłowo-Handlowa w Gorzowie Wlkp.	Kontynuacja projektu dofinansowanego w ramach RPO-L2020 pt. „Z bonem po innowacje!”. Realizacja projektu zakończona została w grudniu 2018 r. Działanie skierowane było do przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenie Województwa Lubuskiego. Celem projektu było udzielenie wsparcia finansowego w formie bonu na realizację prac badawczo – rozwojowych. Aby ułatwić przedsiębiorcom dostęp do środków, zainteresowanym zapewnione zostało wsparcie merytoryczne przy tworzeniu wniosków aplikacyjnych w postaci Brokera Innowacji, czyli eksperta, z którym firmy mogły konsultować swoje pomysły. W sumie w ramach projektu przyznano 6 bonów na kwotę blisko 500 tysięcy złotych. W związku z dużym zainteresowaniem przedsiębiorców o rekomendacji do dofinansowania decydowała powołana do tego komisja grantowa złożona z przedstawicieli jednostek naukowych. Wśród prac badawczych, które otrzymały dofinansowanie znalazły się m.in. ekrany dotykowe, podziemny system składowania i obsługi odpadów, nowa technologia produkcji wkładów do krtek ogrodowych, czy produkcja piwa bezglutenowego. Każdy z pomysłodawców otrzymał wsparcie o wartości 85% kosztów całkowitych, pozostałe 15% stanowił wkład własny. Budżet projektu wynosi 585 980 zł, w tym dofinansowanie 495 553 zł. Projekt grantowy "Z bonem po innowacje 2.0!" skierowany jest do MŚP z woj. lubuskiego. Realizowany będzie przez 24 m-c, w okresie 01.06.2018-31.05.2020. Przedmiotem projektu są granty – w formule bonu na innowacje – udzielane dla MŚP na realizację, między innymi, prac B+R oraz usług innowacyjnych w obszarze RIS WL. Przedsięwzięcia kwalifikujące się do objęcia wsparciem: - przeprowadzenie prac B+R (projekty badawcze tzw. małej skali), - wdrożenie nabytych prac B+R, - opracowanie lub wdrożenie nowego produktu/usługi/technologii odnoszące się bezpośrednio do dziedziny/ przedmiotu działalności produkcyjnej lub usługowej przedsiębiorstwa, w tym specjalistyczne usługi laboratoryjne, pomiarowe, diagnostyczne, certyfikacyjne, testowanie produktu, testowanie technologii, - doradztwo w zakresie usprawnienia zarządzania w tym m.in. optymalizacja procesów logistycznych, automatyzacja obiegu dokumentów, - uzyskanie ochrony praw własności przemysłowej lub nabycie tych praw, - doradztwo w zakresie procedury ochrony praw własności przemysłowej, - doradztwo w zakresie internacjonalizacji w tym przygotowanie strategii rozwoju działań eksportowych, - doradztwo w zakresie prowadzenia przedsiębiorstwa na terytorium Unii Europejskiej, w tym analizy marketingowe, analizy finansowo – ekonomiczne, opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o nowe technologie lub innowacyjne rozwiązania. W ramach projektu zostanie udzielonych min. 50 grantów na max. kwotę wydatków kwalifikowalnych pojedynczego bonu wynoszącą 117 647,04 zł netto (brutto: w przypadku braku możliwości odzyskania VAT przez Grantobiorcę). Maksymalna średnia kwota wydatków kwalifikowalnych bonu wyniesie 110 588,22 zł netto. Poziom

	dofinansowania każdego bonu wyniesie do 85%. Granty realizowane będą przez okres do 12 miesięcy. Grantobiorca będzie zobowiązany do wniesienia wkładu własnego na poziomie min. 15% wartości działań objętych bonem (wraz z podatkiem VAT). Ponadto Grantobiorcy będą mieli możliwość skorzystania z usługi brokera innowacji w zakresie: doradztwa i wsparcia w procesie transferu wiedzy i technologii do przedsiębiorstwa; wsparcia w kontaktach z jednostkami naukowo-badawczymi, uczelniami, parkami naukowo-technologicznymi. Wartość projektu wynosi 5 829 563,00 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 4 955 128,55 zł. W ramach naborów do dwóch projektów, związanych z bonami na innowacje, przyznano następujące wsparcie przedsiębiorstwom wpisującym si w IS WL, w tym, w ramach: - Specjalizacji 1 - Zielona Gospodarka - 18 firm (32,73%) - Specjalizacji 2 - Zdrowie i jakość życia - 12 firm (21,82%) - Specjalizacji 3 - Innowacyjny Przemysł - 25 firm (45,45%) W ramach specjalizacji 1 Zielona Gospodarka zdecydowana większość firm przypisana była do Technologii środowiskowych, w ramach Specjalizacji 2 - Zdrowie i jakość życia przeważała Zdrowa, bezpieczna żywność, natomiast w Specjalizacji 3 - Innowacyjny Przemysł przeważająca większość to Technologie informacyjno-komunikacyjne oraz sektor motoryzacyjny. Jednym z projektów w ramach Specjalizacji 1 Zielona Gospodarka będzie opracowanie prototypu mobilnego systemu termoizolacji. Umożliwi to wykluczenie strat ciepła w budynkach już istniejących. Szczególnie istotne będzie to istotne w starych i nieocieplonych budynkach znajdujących się pod nadzorem konserwatora zabytków. Zastosowane rozwiązanie ma wpływ na poprawę stanu środowiska naturalnego poprzez zwiększenie efektywności termoizolacyjnej budynków, co za tym idzie - znaczącą minimalizację zużycia paliw. Ograniczenie hałasu ma także wpływ na poprawę komfortu funkcjonowania mieszkańców. Jednym z projektów w ramach Specjalizacji 2 Zielona Gospodarka Zdrowie i jakość życia będzie opracowanie karmy uzupełniającej wykorzystującej produkty odpadowe z procesu produkcji gryzaków dla zwierząt. Proponowana technologia ma pozwolić zagospodarować nieużywane elementy na wytworzenie nowej innowacyjnej karmy uzupełniającej. Dzięki zastosowaniu nowych innowacyjnych technologii w przedsiębiorstwie możliwe będzie spełnienie obecnie panujących trendów tzw. "zero waste" (produkcja bezodpadowa). Jednym z projektów w ramach Specjalizacji 3 Innowacyjny Przemysł - Technologie informacyjno-komunikacyjne będzie uruchomienie kanału dystrybucji opartego o mobilne automaty sprzedające. W ramach przedsięwzięcia planowana jest budowa prototypu mobilnego automatu sprzedającego książki. Projekty realizują następujący wskaźnik PRI WL: - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną.
DTP Sp. z o.o.	<i>Opracowanie przez firmę DTP w Zielonej Górze systemu wsparcia customizowanych procesów produkcyjnych za pomocą narzędzi sztucznej inteligencji i zaawansowanych technik rozpoznawania obrazów.</i> Projekt należy do grupy inteligentnej specjalizacji województwa: Innowacyjny przemysł; Inteligentne technologie przemysłowe. Trwająca obecnie czwarta rewolucja przemysłowa sprawia, że rośnie zapotrzebowanie na indywidualizowanie produktu.

	Stawia to wyzwanie stworzenia nowych narzędzi umożliwiających efektywną, intuicyjną interakcję pracowników z nowoczesnym środowiskiem pracy, elastycznymi systemami CAD i zrobotyzowanymi elementami produkcji. Celem projektu jest stworzenie systemu wsparcia customizowanych procesów produkcyjnych za pomocą narzędzi sztucznej inteligencji i zaawansowanych technik rozpoznawania obrazów. W szczególności - stworzenie zrobotyzowanego, samouczącego się stanowiska analizy modeli CAD określonych obiektów, oraz rozpoznawania tych obiektów w rzeczywistych warunkach produkcyjnych, a w dalszej kolejności anotacji tych dwóch elementów, ich wzajemnego dopasowania i odpowiedniego przekazania wypracowanych informacji do robota wykonawczego lub operatora. Główne elementy systemu: podsystem automatycznej analizy modeli CAD określonych obiektów, umożliwiający anotowanie (opatrzenie komentarzem lub znacznikiem) tych modeli o ich klasy i dodatkowe parametry; podsystem analizy wizyjnej fizycznej rzeczywistości, umożliwiający automatyczne wykrywanie i anotację obiektów należących do zdefiniowanych klas; podsystem dopasowujący modele CAD do obiektów rzeczywistych; podsystem robota identyfikacji obiektu, pozwalający na autonomiczne dostosowywanie się procesu identyfikacji do warunków otoczenia; podsystem naprowadzania - przekazywania wyników identyfikacji do robota wykonawczego lub do operatora. Etapy realizacji: 1. Opracowanie szczegółowej koncepcji rozwiązań systemów analizy. 2. Dobór kluczowych komponentów. 3. Implementacja analiz i podsystemu robota identyfikacyjnego. 4. Integracja. Testy laboratoryjne. 5. Budowa prototypu. Testy w warunkach operacyjnych. 6. Zakończenie konstrukcji. Testy w warunkach rzeczywistych. Wartość projektu wynosi 5 993 770,00 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 4 383 022,00 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Zielona Gospodarka. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną.
Województwo Lubuskie	Park Technologii Kosmicznych. Przedmiotem projektu jest stworzenie Parku Technologii Kosmicznych, w ramach którego funkcjonować będzie 7 laboratoriów: 1. Laboratorium elektroniki satelitarnej i Systemów FPGA; 2. Pomieszczenie czystego montażu, integracji i testów systemów i podsystemów satelitarnych; 3. Centrum przetwarzania i interpretacji danych satelitarnych oraz Cywilnych Systemów Nawigacji Satelitarnej; 4. Laboratorium systemów zrobotyzowanych i sztucznej inteligencji; 5. Laboratorium Kryptografii i Przeciwdziałania Cyberzagrożeniom; 6. Laboratorium medycyny kosmicznej; 7. Laboratorium Inżynierii Materiałowej i Badań Wytrzymałościowych. Laboratoria te zostaną wyposażone w specjalistyczną aparaturę. Celem głównym projektu jest: Poprawa warunków do rozwoju firm z sektora MŚP. Strategicznym celem projektu jest poprawa warunków dla prowadzenia innowacyjnej działalności gospodarczej podmiotów z sektora MŚP oraz rozwoju przedsięwzięć innowacyjnych. Inicjatywa Parku Technologii Kosmicznych w Zielonej Górze, ma na celu stworzenie wiodącego ośrodka przemysłowo-badawczego inżynierii kosmicznej i satelitarnej oraz innowacyjnego przemysłu. Dostrzegalny jest innowacyjny potencjał tkwiący w lubuskim środowisku naukowym i gospodarce, związany z rozwojem branż wysokiej technologii, w tym technologii kosmicznych. W ramach rozwijania inteligentnych specjalizacji regionu zakłada się komercjalizację badań, a także inkubowanie innowacyjnych firm (start-upów), co w efekcie przyczyni się do wzmocnienia konkurencyjności podmiotów z sektora MŚP. Lider projektu: Województwo Lubuskie; Partnerzy projektu: Uniwersytet Zielonogórski, Centrum Badań Kosmicznych PAN (CBK PAN) oraz partner prywatny – firma Hertz Systems Ltd. Sp. z o.o. Partnerzy zapewnią trwałość projektu – instytucjonalną, techniczną i finansową inwestycji w trakcie jej wdrażania oraz po jej zakończeniu w okresie trwałości (transferu korzyści).

	Wartość projektu wynosi 60 765 029,86 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 41 987 208,82 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną.
Działanie strategiczne 3. Rozwój działów B+R i laboratoriów w przedsiębiorstwach oraz ich wyposażenie w specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie projektowe	
Podmiot realizujący	Inicjatywa
VOIT POLSKA sp. z o.o.	Utworzenie laboratorium defektoskopii rentgenowskiej w firmie Voit. Kontynuowany projekt pt. „Utworzenie laboratorium defektoskopii rentgenowskiej w firmie Voit Polska sp. z o.o.” wynika z długofalowej strategii i jest kolejnym etapem rozwoju firmy Voit Polska sp. z o.o., jako nowoczesnego zakładu produkującego precyzyjne odlewy ciśnieniowe ze stopów aluminium na potrzeby globalnego przemysłu motoryzacyjnego. Ma na celu wzmocnienie potencjału własnej działalności badawczo-rozwojowej firmy poprzez umożliwienie wykonywania badań w zakresie defektoskopii rentgenowskiej na potrzeby projektowanych nowych innowacyjnych detali. Laboratorium defektoskopii rentgenowskiej zostanie wyposażone w następujące urządzenia i stanowiska: 1. System do wykonywania zdjęć rentgenowskich z opcją tomografii komputerowej i oprogramowaniem umożliwiającym detekcję oraz wizualizację defektów – 1 szt.; 2. Stanowisko do badania stopnia zagazowania kąpieli metalowej – 1 szt. Badania prowadzone w laboratorium, za pomocą zakupionego sprzętu, pozwolą na detekcję nieciągłości materiału, takich jak pory, jamy osadowe, wtrącenia oraz zapewnią wizualizację tych defektów. Nieniszczące badania radiologiczne promieniami X lub tomografia komputerowa, weryfikujące strukturę odlanego detalu, są niezbędne do oceny poprawności założeń konstrukcyjnych i parametrów procesu ciśnieniowego odlewania aluminium. Umożliwi to szybkie wdrażanie nowych wyrobów na rynek i zapewni firmie Voit Polska sp. z o.o. przewagę konkurencyjną na globalnym rynku samochodowym. Wartość projektu wynosi 1 322 167,16 zł, w tym dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 487 721,07 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na uruchomienie lub doposażenie działów B+R.
GALVANIKA Sp. z o.o.	Inwestycje w infrastrukturę B+R firmy Galvanika Sp z o.o. Kontynuowany projekt firmy Galvanika Sp z o.o. dotyczy przeprowadzenia inwestycji polegającej na zakupie infrastruktury badawczo-rozwojowej. Zasadniczym aspektem są poszukiwania przez firmę rozwiązań w zakresie zabezpieczenia antykorozyjnego umożliwiające jak najpełniejszą ochronę w tym zakresie. Istotą planowanego projektu jest idea przeprowadzenia badań w zakresie optymalnego przygotowania detali konstrukcyjnych przed nakładaniem poszczególnych powłok zabezpieczenia antykorozyjnego oraz optymalizacja procesu nakładania powłok Zn, Zn-Ni pozwalających na najlepsze przygotowanie detali konstrukcyjnych przed dalszymi etapami zabezpieczenia antykorozyjnego, w tym przed malowaniem KTL i spełniającej przy tym restrykcyjne normy branży motoryzacyjnej. Planowane prace badawczo-rozwojowe będą prowadzone z myślą o wypracowaniu optymalnych rozwiązań, przede wszystkim dla branży motoryzacyjnej. Jednak szeroka tematyka i zakres planowanych badań pozwoli na wykorzystanie wyników także w innych przemysłowych branżach, np. w przemyśle maszynowym i obróbki metalu. Głównym elementem infrastruktury badawczej będzie linia technologiczna do nakładania powłok Zn i Zn-Ni. Ponadto w ramach projektu

	planowany jest zakup niezbędnego oprogramowania do sterowania procesem i pozwalającego na monitorowanie parametrów procesu galwanizacji w czasie rzeczywistym. Realizacja projektu przyczyni się do zapewnienia zaplecza technicznego i technologicznego, niezbędnego dla prawidłowej realizacji prac B+R. Zakupione urządzenia będą służyć firmie w zakresie bieżących prac laboratoryjnych. Wartość projektu wynosi 6 734 865,00 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 3 011 525,00 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Innowacyjny Przemysł. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na uruchomienie lub doposażenie działów B+R; - Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie na działalność innowacyjną.
Działanie strategiczne 4. Uproszczenie procedur aplikowania o środki	
Podmiot realizujący	Inicjatywa
Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego / Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym	W celu usprawnienia wdrażania RPO-L2020, w tym w obszarze B+R, w 2018 r. przyjęto kwartalne plany naprawcze. Działania te miały na celu monitorowanie stanu kontraktacji i certyfikacji środków w ramach Programu.
Działanie strategiczne 5. Stosowanie systemu popytowego na badania realizowane przez sektor nauki	
Podmiot realizujący	Inicjatywa
HERTZ SYSTEMS LTD spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	<i>Opracowanie w Zielonej Górze wielosensorowego modułowego zestawu telemetrycznego z funkcjami analizy optymalnej jazdy i bezpiecznego poruszania się.</i> Celem głównym projektu jest podniesienie innowacyjności i konkurencyjności firmy Hertz Systems LTD Sp. z o.o z Zielonej Góry, poprzez opracowanie innowacyjnego produktu – wielosensorowego, modułowego zestawu telemetrycznego z funkcjami analizy optymalnej jazdy oraz wspomaganie bezpiecznego poruszania się. Cel projektu będzie realizowany dzięki przeprowadzeniu badań przemysłowych oraz prac rozwojowych przez Wnioskodawcę i Partnerów – firmę Syndicate Technologies i Uniwersytet Zielonogórski. W chwili obecnej technologia znajduje się na II poziomie gotowości technologicznej (TRL) – określono jej koncepcję i przyszłe zastosowanie. W ramach projektu podjęte zostaną badania analityczne i laboratoryjne mające na celu potwierdzenie przewidywań badań naukowych wybranych komponentów systemu, zweryfikowanie czy komponenty mogą zostać zintegrowane, stworzenie prototypu lokalizatora i przetestowanie go w warunkach symulowanych, demonstrację ostatecznej formy systemu, sprawdzenie jego działania w warunkach rzeczywistych i zmierzenie efektów tego sprawdzenia. Prace B+R zakończone będą na IX poziomie TRL. Projekt będzie realizowany w okresie 01.06.2018 r.-31.05.2020 r. w 4 etapach: 1. Zbieranie szczegółowych wymagań – Opracowanie koncepcji i architektury – BADANIA PRZEMYSŁOWE – 06-09.2018; 2. Specyfikacja szczegółowa, schematy funkcjonalne, blokowe, określone protokoły komunikacyjne, algorytmy – BADANIA PRZEMYSŁOWE – 10.2018-02.2019; 3. Implementacja specyfikacji szczegółowej – BADANIA PRZEMYSŁOWE – 03-11.2019; 4. Integracja, testy i budowa prototypu – PRACE ROZWOJOWE – 12.2019-05.2020. Jednym z efektów realizacji projektu będzie wzrost potencjału działu B+R firmy, w tym utworzenie 4 nowych etatów badawczych.

	Wartość projektu wynosi 3 405 718,14 zł, a dofinansowanie z RPO-L2020 wynosi 2 355 274,48 zł. Inicjatywa wpisuje się w Inteligentną Specjalizację województwa lubuskiego Zielona Gospodarka. Projekt realizuje następujące wskaźniki PRI WL: - Liczba nowych tematów badawczych podjętych przez ośrodki naukowe z inicjatywy przedsiębiorstw z obszarów inteligentnych specjalizacji regionu.
--	---

Realizacja PRI WL odbywa się w sposób kompleksowy, stąd obejmuje wszystkie cele strategiczne oznaczone w Programie. Jednocześnie zaobserwowano, iż pewną część przedsięwzięć można przypisać do więcej niż jednego celu operacyjnego lub działania strategicznego. Głównie należą do nich aktywności realizowane w dziedzinach związanych z podnoszeniem poziomu wykształcenia i zdobywania kwalifikacji. Z uwagi na cykl życia projektów, efekty realizacji przedsięwzięć związanych z wypełnieniem założeń PRI WL, będą lepiej zauważalne w przyszłości. Obecnie wiele projektów jest w fazie początkowej lub w trakcie realizacji, natomiast rezultaty ich realizacji, szczególnie te długofalowe, będą możliwe do zaobserwowania w dłuższej perspektywie po ich zakończeniu. W 2018 r. zauważono znaczną poprawę realizacji wielu wskaźników (szczególnie krótkofalowych) zarówno PRI WL, jak i RPO-L2020, co spowodowane jest zwiększeniem dynamiki realizacji projektów przez beneficjentów RPO – Lubuskie 2020.

4. Wnioski wynikające z realizacji PRI WL w 2018 r.

- I. Realizacja projektów lub działań w obszarach inteligentnych specjalizacji często wymaga łączenia potencjałów przedsiębiorstw, jednostek naukowych, centrów badawczo-rozwojowych lub instytucji szkoleniowych. Wspólne działanie tych podmiotów z pewnością podniesie poziom innowacyjności regionu oraz realizacji obszarów inteligentnych specjalizacji. Przyczyni się to również do większej liczby realizowanych projektów w ramach środków UE. Wskazane jest zatem ciągle inicjowanie działań integrujących i aktywizujących wspólną realizację przedsięwzięć takich jak np. spotkania, warsztaty, seminaria. Działania na rzecz innowacyjności powinny mieć charakter horyzontalny i wykraczać poza finansowanie RPO i poza same, obecnie wyłonione, RIS WL.
- II. Wartość dostępnej alokacji w ramach poszczególnych naborów dla Działania 1.1. RPO-L2020 jest większa od wartości umów o dofinansowanie projektów. Niemniej jednak kontraktacja postępuje lecz jej dynamika nie jest zadawalająca. Wynika to z niskiej jakości składanych wniosków oraz braku wystarczającego potencjału wśród przedsiębiorstw do spełnienia kryteriów oceny warunkujących otrzymanie wsparcia. Na podstawie uzasadnień ocen projektów przez zewnętrznych ekspertów stwierdzono, iż najczęstszym powodem negatywnej oceny jest niespełnienie przez projekt m.in. kryteriów, takich jak: wykonalność finansowa projektu oraz potencjał inwestycyjny, kadrowy, organizacyjny i prawny Wnioskodawcy/Partnera, niezbędność planowanych wydatków, zgodność projektu z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn. Ponadto częstymi błędami są: nieprawidłowy podział na badania przemysłowe i eksperymentalne prace rozwojowe, niewłaściwe przypisywanie innowacyjności do ogólnodostępnego produktu, brak wskazywania odpowiedniego poziomu gotowości technologii oraz planu prac B+R adekwatnego do zakresu realizowanego projektu. Liczba projektów rekomendowanych do dofinansowania z RPO-L2020 w ramach Działania 1.1 może być większa, w przypadku lepszej jakości wniosków (m.in. poprzez odpowiednie uzasadnienie planowanego do realizacji przedsięwzięcia, spełnienie kryteriów oceny formalnej, kryteriów oceny merytorycznej) składanych w odpowiedzi na ogłaszane nabory.
- III. Przeprowadzone przez Departament Przedsiębiorczości i Strategii Marki badania ankietowe lubuskich przedsiębiorców, wskazały na prowadzone badania B+R, które pozwoliły na wprowadzenie innowacji w takich branżach jak: elektronika, energoelektronika i mechanika, energetyka, budowa maszyn i urządzeń, elektromobilność, produkcja tworzyw sztucznych, papieru, mebli i wyrobów medycznych oraz spożywczej. W przypadku przyszłych planów badawczych firmy kierują się w stronę branż odlewniczej, energetycznej, wydobywczej, cementowej, komunalnej, elektromobilności, tekstylnej, spożywczej, ponadto kompozytów polimerowych, gospodarka o obiegu zamkniętym.
- IV. Województwo lubuskie ma mniejszy potencjał do wytwarzania innowacji, natomiast charakteryzuje się wysokimi wskaźnikami do stosowania rozwiązań innowacyjnych funkcjonujących w otoczeniu**, o czym może świadczyć wysoki wskaźnik udziału przychodów netto ze sprzedaży produktów w przedsiębiorstwach należących do działów PKD zaliczanych do wysokiej i średnio wysokiej techniki w ogóle przychodów netto ze sprzedaży produktów. W województwie lubuskim przychody netto ze sprzedaży produktów w przedsiębiorstwach należących do działów PKD zaliczanych do wysokiej i średnio-wysokiej techniki stanowiły ponad 42% przychodów netto ze

sprzedaży produktów - był to jeden z wyższych wskaźników w kraju, wobec średniej wartości równej 34,1%.

Poziom innowacyjności regionu jest uzależniony od wielu czynników, obejmujących między innymi wymiar finansowy, potencjał podmiotów funkcjonujących w obszarze innowacji (w tym uczelni, parków technologicznych, IOB), strukturę przedsiębiorstw, ich wielkość, potencjał i poziom rozwoju. Natomiast z punktu widzenia rosnących zagrożeń dla rozwoju innowacji (zarówno w kontekście zwiększającej się skali – zmiany demograficzne, ucieczka młodych ludzi poza region, jak i wpływu samego zjawiska na poziom innowacji) można wskazać te związane z zasobami ludzkimi. Zasoby ludzkie dla nauki i techniki tworzą osoby aktualnie zajmujące się lub potencjalnie mogące zająć się pracami związanymi z tworzeniem, rozwojem, rozpowszechnianiem i zastosowaniem wiedzy naukowo-technicznej. Statystyki dotyczące zasobów ludzkich dla nauki i techniki są jedną z głównych miar rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. W województwie lubuskim udział ludności stanowiącej zasoby dla nauki i techniki w ludności aktywnej zawodowo w 2017 r. wyniósł 42,5% (wobec 41,1% w 2016 r.) i był niższy niż w pozostałych województwach. W kraju ludność stanowiąca zasoby dla nauki i techniki stanowiła 50,7% ludności aktywnej zawodowo. Lubuskie mieści się w grupie województw o najmniejszym udziale najważniejszej, z punktu widzenia nauki i techniki, grupy osób, stanowiącej rdzeń zasobów (tzn. osób, które posiadają wykształcenie wyższe i pracują dla nauki i techniki) w ogóle ludności aktywnej zawodowo. W 2017 r. udział ten wyniósł 18,7% wobec 17,6% w 2016 r. i 22,2% średnio w kraju. Podobnie jak przed rokiem, niższy niż w pozostałych województwach, był udział osób, stanowiących zasób ze względu na wykształcenie w ogóle ludności aktywnej zawodowo, który wyniósł 33,7% wobec 42,0% średnio w kraju. Udział osób wyróżnionych ze względu na zawód w województwie lubuskim wyniósł 27,4% (wobec 30,9% średnio w kraju), przy rozpiętości tego wskaźnika od 22,4% w województwie świętokrzyskim do 38,5% w województwie mazowieckim. W 2017 r. w strukturze ludności wyróżnionej ze względu na zawód, w województwie lubuskim relatywnie niewielki był udział specjalistów i inżynierów, który wyniósł 18,9% (wobec 22,5% średnio w kraju).

5. Sposób realizacji rekomendacji z raportu za rok 2017

W raporcie z realizacji PRI WL za 2017 rok zdefiniowano 4 rekomendacje, ich realizacja została powierzona Departamentowi Zarządzania RPO (DIZ), Departamentowi Rozwoju Regionalnego (DR) oraz Departamentowi Przedsiębiorczości i Strategii Marki (DM). Realizacja wskazanych rekomendacji powinna odbywać się w sposób ciągły zatem ciąg podejmowanych działań płynnie przechodzi pomiędzy rocznikowymi ramami.

L.p.	Rekomendacja	Adresat rekomendacji (instytucja/instytucje odpowiedzialne za wdrożenie rekomendacji)	Syntetyczne przedstawienie sposobu wdrożenia rekomendacji)
1.	W dalszym ciągu konieczna jest promocja Inteligentnych Specjalizacji w regionie oraz	DIZ, DR – Główny Punkt Informacyjny o	W roku 2018 zaplanowano szeroką kampanię promocyjną IS, przygotowano założenia i koncepcję działań, które zostały zrealizowane

	możliwości, jakie daje dofinansowanie projektów w ramach RPO-L2020 w obszarze innowacyjności i inteligentnych specjalizacji.	Funduszach Europejskich (GPI)	w roku 2019 (szczegółowa informacja pod tabelą). GPI prowadzi bieżące działania informacyjne, w tym, w zakresie IS.
2.	Zwiększenie świadomości mieszkańców województwa, przedsiębiorców i innych podmiotów działających w obszarze innowacji na temat inteligentnych specjalizacji, korzyści płynących z ich realizacji oraz wartości dodanej działań innowacyjnych.	DM, DIZ, DR – GPI	W roku 2018 zaplanowano szeroką kampanię promocyjną IS, przygotowano założenia i koncepcję działań, które zostały zrealizowane w roku 2019 (szczegółowa informacja pod tabelą). Dodatkowo podczas Kongresu Gospodarczego 2018, prezentowane były zagadnienia związane z IS (szczegóły pod tabelą). GPI prowadzi bieżące działania informacyjne, w tym, w zakresie IS.
3.	Konieczność uzyskania dodatkowych informacji na temat działalności innowacyjnej lubuskich przedsiębiorców, nowych dziedzin innowacji w regionie oraz ewentualna aktualizacja PRI w tym zakresie.	DM, DIZ	W roku 2018 przygotowano założenia do badania ankietowego wśród przedsiębiorców, które dotyczyło kierunków działań B+R realizowanych w 2018 r. przez firmy oraz o ich planach na lata 2019-2023. Badanie zostało zrealizowane w I kwartale 2019 r. (szczegóły wyników opisano w rozdziale 3.)
4.	Prowadzenie działań promocyjno-informacyjnych na temat możliwości pozyskania dofinansowania w ramach krajowych programów operacyjnych.	DR – GPI	GPI prowadzi bieżące działania informacyjne, w tym, w zakresie IS.

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego zorganizował w dniach 11 - 13 października 2018 r. KONGRES GOSPODARCZY – LUBUSKIE 2018 - największe wydarzenie gospodarcze w regionie. Podczas wydarzenia podejmowano, a jednocześnie promowano następujące tematy związane z inteligentnymi specjalizacjami:

- Inteligentne specjalizacje regionu – wyzwania i szanse.
- Szkolnictwo wyższe, a rozwój gospodarczy regionu.
- Sztuczna inteligencja.
- Rozwój rynku motoryzacyjnego.
- Samochody elektryczne odległa przyszłość, czy jutro?
- Nowoczesne przedsiębiorstwa technologiczne - jak wykorzystać szanse jakie dają nowe technologie na stworzenie firmy.
- Nowoczesne metody leczenia. Medycyna i zdrowie. Jak skutecznie komercjalizować innowacje medyczne. Nowe wyzwania opieki medycznej.
- Regiony kosmiczne w europejskiej gospodarce. Dlaczego regiony stawiają na "kosmos"?
- Transfer wiedzy pomiędzy podmiotami publicznymi, naukowymi i biznesem?

- Technologie kosmiczne w życiu codziennym. Kto skorzysta na rozwoju technologii kosmicznych? Nowe zawody i umiejętności w dziedzinie eksploracji i eksploatacji kosmosu.
- Park Technologii Kosmicznych jako centrum rozwoju gospodarczego i kreator innowacji.
- Współczesne wyzwania producentów żywności. Nowoczesne trendy w produkcji żywności.
- Mobilność miast i metropolii przyszłości.
- Skuteczne ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń – zielona energia i efektywność energetyczna.
- Przemysł 4.0 a Nauka 2.0.
- Rozwój przedsiębiorstwa w oparciu o komercjalizację.
- Start-upy motorem napędowym lokalnej gospodarki.
- Zróżnicowane źródła finansowania działalności innowacyjnej.

W ramach kolejnej edycji Kongresu Gospodarczego, w roku 2019 szeroko była omawiana tematyka związana z działaniami na rzecz środowiska, stąd problematyka IS WL pojawiała się głównie w obszarze związanym z zieloną gospodarką.

W roku 2018 przeprowadzono prace planistyczne (w tym zabezpieczenie odpowiednich środków) i koncepcyjne dotyczące szerokiej kampanii promującej inteligentne specjalizacje województwa lubuskiego. W 2019 r. zrealizowano zadanie pn. „Lubuskie - stawiamy na inteligentny rozwój”, która miała na celu:

- budowanie wizerunku województwa, jako regionu stawiającego na „inteligentny rozwój”, tj. jasno sprecyzowanej wizji rozwoju, wykorzystanie istniejącego potencjału regionu i konsekwentna realizacja obranej strategii, inwestowanie w branże, które będą dźwignią do rozwoju gospodarczego i poskutkują wzrostem jakości życia mieszkańców, pozwolą osiągnąć sukces.,
- zaproszenie przedsiębiorców i przedstawicieli świata nauki do zainteresowania się zagadnieniem inteligentnych specjalizacji i włączenia się w proces przedsiębiorczego odkrywania.

W ramach kampanii informacyjnej zostały zrealizowane m.in.: publikacje prasowe, materiały wideo promujące zagadnienie inteligentnych specjalizacji, wywiady, reklamy wielkopowierzchniowe - billboardy na terenie województwa, emisja reklam na ekranach LED w autobusach komunikacji miejskiej w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze. Przeprowadzone w przedmiotowej tematyce nabory wniosków na realizację projektów związanych z obszarami inteligentnych specjalizacji wskazują na znaczny wzrost liczby składanych projektów. W konkursie w ramach Działaniu 1.1 Badania i innowacje (nabór trwał do 31.10.2019 r.), liczba złożonych projektów wyniosła 39 wniosków, co przy 27 wnioskach w 2018 roku wskazuje na skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych. W związku z tym odnotowano 44,44% wzrost liczby złożonych wniosków.

Główny Punkt Informacyjny Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego prowadząc szkolenia lub udzielając informacji potencjalnym beneficjentom, w sposób ciągły, wskazywał oraz promował tematykę inteligentnych specjalizacji. Działania związane z informowaniem o IS WL są nieodłącznym elementem każdej usługi o charakterze informacyjnym dotyczącej wsparcia w ramach OP1 RPO-L2020.

6. Rekomendacje w zakresie planowania działań.

L.p.	Rekomendacja	Adresat rekomendacji (instytucja/instytucje odpowiedzialne za wdrożenie rekomendacji)	Sposób wdrożenia (syntetyczne przedstawienie sposobu wdrożenia rekomendacji)	Termin realizacji (planowana data wdrożenia rekomendacji w kwartałach)
1.	W dalszym ciągu konieczna jest promocja Inteligentnych Specjalizacji w regionie oraz możliwości, jakie daje dofinansowanie projektów w ramach RPO-L2020 w obszarze innowacyjności i inteligentnych specjalizacji. Rekomendacja powiązana z wnioskiem nr I i II.	1. Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym 2. Departament Rozwoju Regionalnego – Główny Punkt Informacyjny o Funduszach Europejskich	Rekomendacja powinna być wdrożona poprzez szkolenia realizowane przez Departamenty UMWL, konferencje związane z tematyką innowacyjności.	Działania realizowane w sposób ciągły.
2.	Zwiększenie świadomości mieszkańców województwa, przedsiębiorców i innych podmiotów działających w obszarze innowacji na temat inteligentnych specjalizacji, korzyści płynących z ich realizacji oraz wartości dodanej działań innowacyjnych. Rekomendacja powiązana z wnioskiem nr I i II.	1. Departament Przedsiębiorczości i Strategii Marki 2. Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym 3. Departament Rozwoju Regionalnego – Główny Punkt Informacyjny o Funduszach Europejskich	W ramach działań promocyjnych oraz prowadzonych spotkań z przedsiębiorcami należy uwzględnić tematykę związaną z inteligentnymi specjalizacjami oraz Programem Rozwoju Innowacji. Działanie takie powinno przyczynić się do wzrostu świadomości w regionie na temat PRI WL i inteligentnych specjalizacji.	Działania realizowane w sposób ciągły.
3.	Zagospodarowanie potencjału innowacyjnych rozwiązań w fazie pomysłu, jako potencjalnego narzędzia odkrywania nowych IS, wspierania istniejących poprzez wzmacnianie ich konkurencyjności oraz przełamania niekorzystnych wskazań w zakresie innowacyjności regionu. Rekomendacja pośrednio odnosząca się do wniosku nr IV.	1. Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym	Zaprojektowanie szerszego wsparcia na rzecz start-up, w tym wsparcia kapitałowego. Kontynuacja wsparcia w formie bonów na innowacje.	Przyszły okres programowania
4.	Konieczność uzyskania dodatkowych informacji na temat działalności innowacyjnej lubuskich przedsiębiorców, nowych dziedzin innowacji w regionie	1. Departament Przedsiębiorczości i Strategii Marki	Rekomendowane jest dalsze badanie przedsiębiorców w kontekście ich działalności	Działania realizowane w sposób ciągły.

	oraz ewentualna aktualizacja PRI WL w tym zakresie. Rekomendacja powiązana z wnioskiem nr III.	2. Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym 3. Departament Rozwoju Regionalnego	innowacyjnej w celu kontynuacji procesu przedsiębiorczego odkrywania	
5.	Prowadzenie działań promocyjno-informacyjnych na temat możliwości pozyskania dofinansowania w ramach krajowych programów operacyjnych. Rekomendacja powiązana z wnioskiem nr I.	1. Departament Rozwoju Regionalnego – Główny Punkt Informacyjny o Funduszach Europejskich	Należy nadal promować możliwości uzyskania dofinansowania w ramach krajowych programów operacyjnych celem uzyskania wyższej absorpcji środków z tych źródeł przez lubuskich beneficjentów.	Działania realizowane w sposób ciągły.
6.	Bieżące monitorowanie poziomu innowacyjności regionu w kontekście zapisów PRI WL i SRWL oraz polityki innowacyjnej regionu. Podejmowanie działań na rzecz identyfikacji i likwidacji wąskich gardeł na ścieżce rozwoju oraz na rzecz wspierania potencjałów w obszarze innowacyjności.	1. Departament Rozwoju Regionalnego 2. Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym	Konieczne jest monitorowanie całego obszaru innowacji, nie tylko w granicach określonych przez PRI WL, również poprzez prowadzenie okresowych ankiet i analiz, w tym, z wykorzystaniem potencjału LROT.	Działania realizowane w miarę potrzeb w cyklach co najmniej rocznych.

Wniosek IV dotyczy analizy danych statystycznych i jest poza bezpośrednim obszarem aktywności UMWL.

7. Załączniki.

Działalność badawczo-rozwojowa i innowacyjna w województwie lubuskim w 2017 r. na podstawie danych statystycznych statystyki publicznej. Urząd Statystyczny w Zielonej Górze.